

POHOD

Zaplenjena resnica
ima večjo silo
kot tisočkrat
izkričana laž!

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 21-09.

Leto VI.

Ljubljana, dne 27. marca 1937.

Št. 12.

Hočemo k vstajenju Jugoslavije

Nobeno drugo svetopisemsko sporočilo ni tako doslovno v skladu z žitjem in bitjem naše Nacije, kot sporočilo o trpljenju, smrti in vstajenju Odršenika Nazarena...

Pred par leti je vodja iz Kupineca, takrat še v grenki opoziciji delujoči dr. Vladko Maček, čestital svojim somišljenikom Veliko noč. Izdal je posebne letake in v njih najavil, da že sliši podtalno grmenje, ki najavlja prihod ogromne sile, sposobne, da odvali kamen iznad groba, v katerem trohne ideali Hrvatov...

Zopet se nam bliža skrivnostna Velika noč. Od takrat do danes so minila že leta, bobnenja še vedno ni konec in še vedno so ideali Mačka le besede, ki še ni meso postala...

Tudi mi, nacijonalisti, smo imeli svojo grenko Kalvarijo, ne samo eno, mnogo nam jih je bilo naprtenih na izmučena in preizkušena pleča. Najtrpkjšo Golgoto, z najdragocenejšimi žrtvami nagradeno Kalvarijo je imel naš rod pač tedaj, ko je vso svojo Usodo odnesel s seboj iz domovine, da jo preko albanških čeri prenese na varno k morju. Imeli smo tudi svoj vrt Getzemani, naša ideja je imela svojega Judeža Iškarijota in ne samo enemu, sto- in stoterim je bilo dano sto- in stokrat po 30 srebričkov. Imeli smo svoj križ, svoj visoki vsemu svetu viden križ, na katerega je bila razpeta vsa naša bolešt. Nihče ni hotel tega križa pripoznati za Križ Odršenja, ker so nas

hotel označiti za križane razbojnike, ki ni-majo pravice do zveličanja...

Toda mi smo neutrudno čakali svoje Velike noči! Ogromne skale nad grobom, ki je pritiskala na naš ideal Osvojenja in Ujedinjenja, ni hotel odstraniti nihče z groba, a moč, ki bi jo sama dvignila, ni hotela priti. Toda naš rod je čul bobnenje sile, ki se je v njem dramila in najavljala prihod svetlega dneva Vstajenja. Naš rod je močno veroval, da se bo krov nad grobom zrušil, ko pride njegov čas, in da stražarji ob tem grobu, rablji naše sreče, popadejo v prah, premagani od svetlobe našega Odršenja.

Leta 1918. nam je Odršenje prišlo, a mi smo letos že pri letnici 1937, pa mnogi še danes tega Odršenja nočejo pripoznati, nočejo čutiti, da je ono že tu in mislijo, da smo bili takrat, leta 1918., kruto ogoljufani, češ, da tedaj ni vstalo iz groba naše Odršenje, nego nas je tedaj zajel krvoločni apostol Zafiralec, ki nas je prepeljal v še hujše in še bolj črne dni, kot smo jih imeli pred letom 1918. Zato naši farizeji in pismarji še čakajo novega vstajenja in ne priznajo izvršenega Ujedinjenja leta 1918., kakor zmotni judovski rod ne pripozna Kristusa in nanj še vedno čaka...

Naši separatisti vseh mogočih branž ne čutijo, da so svobodni in že odrešeni ter hočejo zato iz današnje »sužnosti« zopet nazaj pred leto 1918., da od tam naprej znova prično čakati resnično Vstajenje!

Mi, nacijonalisti, smo se vse doslej upirali tej težnji o vračanju naše že razvite zgodovine nazaj na črto 1918. Toda, naj se odslej tudi v tem stališču izvrši preokret: ker vemo, da vsi v Jugoslaviji združeni pravi Jugosloveni, častilci Odršenika in Odršenja, priznavajo dogodek Vstajenja in dejstvo Ujedinjenja, morajo oni, ki vse to zanikajo, pač biti, ne med temi, ki so častili grob Odršenika še pred Vstajenjem, nego med tistimi, ko jim je bil grob izroččen v varstvo, da zatro napovedano Vstajenje in preprečijo, da nauka o našem Vstajenju ne bi kdo raznesel po vsej domovini. Mesto da imajo pri nas veljavo in svobodo častilci Odršenika, je dana ta veljava in svoboda raznim rimskim vojščakom, ki so se v trenutku našega Vstajenja od straha umaknili proč od groba in se razbežali v skrite rove, a se zopet zbrali, da bi izkopali nov grob Ujedinjenju.

Mi se hočemo baš radi tega vrniti na leto 1918., ker smo tedaj svoj posel premilostno izvršili. Proslavljali smo v vrisku in sreči Vstajenje naše in smo prizanesli tolikim in tolikim njim, ki jih je to Vstajenje neprijetno presenetilo in ki so ves svoj trud in čas že za časa Avstrije, pa nespremenjeno vse do danes, posvečali horbi proti Vstajenju. Mnogo je še naših tiranov, rabljev s krvavimi rokami med nami, ki so bili grobarji naše sreče, a smo jim kljub temu izpregledali življenje v nadi, da vsaj v Jugoslaviji spoznajo svojo zмотo, zasli-

šijo pravi glas svoje krvi in pod silo zdrave svoje pameti tudi oni prično častiti leto 1918. in prično obžalovati svoje nekdanje zмотe.

Jugoslovenski nacijonalisti, priznavajoč naše resnično Vstajenje, ki je prišlo, kakor je napovedoval naš Genij, avidevamo, da je radi sreče našega Odršenja, radi njegove varnosti in daljnje zagotovitve potrebno, da se vrnemo k letu 1918., da vse one naše nacijonalne pivjavke, ki so nam že tedaj pile kri, poiščemo in jih do zadnjega iztrebimo iz sveta. Mnogo jih je v strahu pred Vstajenjem samih prišlo do tega zaključka, posegali so po vrvi in po samokresu ter si napravili konec, kakršnega si je po vsej pravici napravil tudi njihov vzornik Juda iz Kariote. Drugi, ki so čakali narodove sodbe, a jim naš predobri narod sodbe ni izrekel, nego izvedel najneumnejšo potezo tistega časa, splošno amnestijo, pa so zopet pričeli dvigati škorpionske repe in mislijo, da imajo pravico preganjati vsakogar, ki časti naše Vstajenje. Dovolj je že potrpljenja pred njimi, dovolj zlasti njihovih skrbenosti in njihovih brezvestnih žrtev. Ob času vstajenja Gospodovega leta 1937. se nacijonalisti od svoje dosedanje nevhvaležne nepopustljivosti zopet obračajo k pravični borbenosti in priznavajo leto 1918. kot točko, h kateri naj se vrne naša energična skrb za zagotovitev srečne in mirne Jugoslavije.

—že

Cepljenje - dlake

Naši narodni očetje v senatu in skupščini in seveda dnevno časopisje živijo v zadnjih tednih proračunske debata samo v vprašanju, ali smo eden ali trije narodi, plemena in ne vem kaj še. Stališče jugoslovenskih nacijonalistov, ki stoje daleč od partizanskih bojev in prerakanj, je znano, saj je »Pohod« že nešteto objavil: Za nas je Jugoslovenski narod gotovo dejstvo in smatramo za nepotrebno govoriti in razpravljati o tem. Nekaj besed pa bi še vseeno rad dodal k učenim govorom raznih govornikov v skupščini in senatu. Nekaj besed, izgovorjenih iz ust preprostega človeka, ki gleda na reč z očmi brez očal in sodi preprosto brez učenih razmotrivanj.

Slovani smo zelo nesložen narod. Od vekomaj nas tepe usoda radi te naše nesloge in vsa naša zgodovina je prepletena z naravnost klasičnimi primeri naše slovanske nesloge. Na tej naši neslogi grade naši sovražniki in zavojevavci svoje načrte, po katerih nas hočejo držati v suženjstvu. Tako je bilo preje, tako skušajo sovražniki prejšnjega leta jugoslovenske sužnosti zopet obnoviti.

Že v avstro-ogrski monarhiji so delili slovenski del našega naroda v nekake Kranjce, Štajerce, Korošce itd. Pa smo se mi med seboj kavali ali so Kranjci ali Štajerci bolj kulturni. Pa še celo Kranjci so se med seboj ravnsali, namreč posamezne pokrajine ali celo vasi. Po dve vasi sta si bili v laseh, češ, mi smo boljši od vas. Takole tekmovanje so si izbrali Nemci za osnovo sejanja razdora in nesloge med nas. Mi smo lepo nasledili in nam je to že prišlo čisto v kri. Lahko si vprašal Štajerca: Ti si Kranjec? Kaj, je razžaljeno vzkliknil oni, jaz Kranjec? Bog obvari, tako daleč še nisem padel.

To-le se je razširilo potem na Slovence in Hrvate in na Hrvate in Srbe. Bože sačuvaj! Ja da sam Srbin? Hrvatska je mene majka rodila. Tako je vzklikal človek, katerega oče je bil Srb, mati pa Hrvatica in to iz istega sela v Slavoniji. Če bi preiskavali njuno rodoslovje samo par kolen nazaj, nikdo bi ne mogel reči, kdo izmed njiju izvira iz srbske, kdo pa iz hrvatske rodbine.

Pa je tudi čisto vseeno. Mesto prepira ali je kdo Hrvat ali Srb, bi lahko mirno rekel, jaz sem Jugosloven, pa bi tisti čas, ki ga je potratil za prepiranje, porabil za urejevanje svoje zanikrne domačije, da bi tista izgledala tako, kot mora izgledati domačija pridnega kmeta.

Tako-le se pripravajo in izgubljajo milijone besed za problem, ki je že rešen, ki ga je re-

šil blagopokojni Kralj Zedinitelj, namesto, da bi posvetili svoj čas reševanju gospodarskih problemov, ki tišče našo domovino k tlom. Ali nimamo dovolj prepotrebni vprašanj, ki kriče po rešitvi. Ne bomo jih tukaj navajali, ker jih je toliko, da bi mogli spisati celo knjigo. Naj se samo narodni očetje ozrejo širom naše domovine, pa bodo imeli dovolj možnosti najti bolj pametnih vprašanj kot so ta, radi katerih groze celo spreminjati ustavo in notranjo ureditev države.

Agitatorji naših zunanjih sovražnikov pa pridno prilivajo olja tej neslogi in tej razpravi o treh in enem narodu. Tudi agitatorji raz-

nih skrahiranih partizanskih politikov-starcev jim pridno pomagajo in vsi ti elementi skušajo naš narod zavesti v čim hujšo plemensko sovraštvo, da bodo mogli med nesložnim narodom neomejeno gospodariti in ga zasužnjiti.

Naša sveta naloga je, odpirati narodu oči, da spozna zapeljivce in da spozna in se spomni pregovora: V slogi je moč, ali sloga jači, nesloga tlači. Če ne bi našemu narodu neprestano sedeli na vratu taki agitatorji, bi že davno sam obračunal s to neslogo.

Pa še eno nado imamo. Naš narod ima dober instinkt in bo gotovo pravočasno znal ločiti dobro od slabega. V pravem času bo znal zavreti razkrajajoče delo sovražnikov zunanjih in notranjih. Sigurno je, da bomo pri tem delu kot ljudje iz naroda stali nacijonalisti v »prvi borbeni liniji«.

Ubogi Nemci

Münchener Neueste Nachrichten od dne 16. marca t. l. prinašajo poročilo o razgovoru, ki ga je imel predsednik naše vlade dr. Stojadinović z dr. Stefanom Kraftom kot »predstavnikom nemške narodne manjšine v naši skupščini«. Zaključek tega poročila se glasi:

»Dr. Kraft je prepričeval dr. Stojadinovića, da je nemška narodna manjšina popolnoma lojalna in da ne želi nič drugega kot to, da se postopa proti njej pravično in da se ji omogoči kulturno življenje. Razgovor je bil voden na najbolj prijateljski način in se bo nadaljeval. Upati je, da bodo dovedli ti razgovori do praktičnih rezultatov predvsem z Nemece v Sloveniji, kojih položaj je radi postopanja tamošnjih krajevnih oblasti mnogo težji kot položaj drugih nemških skupin v Jugoslaviji.«

Ubogi naši Nemci, res se nam smilijo, ko so tako preganjani in teptani med nami Slovenci. Nobenih pravic nimajo, ne smejo govoriti niti nemški in ni čudno, če je znan restavrater v Ljubljani rekel: »in Laibach kann man nicht einmal deutsch reden!« Zato je tudi upravičen njihov odpor, valed katerega se danes ne poznajo Ljubljane, Maribora, Celja, Kočevja in drugih pristno slovenskih imen naših krajev, marveč uporabljajo še danes nemške spakederanke, kadar pišejo o teh krajih. Valed tega tudi ni čudno, če nastopajo vedno bolj izzivalno po Mariboru in ob vsej naši severni meji in če se obnašajo proti našim Slovincem na Kočevskem kot gospodarji proti svojim sužnjem!

Mnogo nesramnosti je treba, da se drzne Nемец, većinomа nemčur, v Sloveniji zapisati

ne trpi nobenega odlaganja. Boljše je, da imajo Nemci in nemčurji ta čas mir, kajti čim bo strt jugoslovenski unitarizem, čim bo ustvarjen idol slovanske narodne in državne samobitnosti, potem tudi vprašanje nemške narodne manjšine ne bo več aktualno. V novi senžermenski pogodbi, ki jo bo sklenila slovanska država z apostolskim veličanstvom, bo itak to apostolsko veličanstvo z blagoslovom iz Vatikana zagarantiralo nam Slovincem vse pravice in dolžnosti, med poslednjimi zlasti to, da mora vsak dober katoliški Slovenec kriviti hrbet pred nemškim apostolskim veličanstvom.

Toda šalo, čeprav še tako bridko, ob stran! Predrznost Nemecev narašča iz dneva v dan, treba bo začeti z delom, ki bo našim nemčurskim janičarjem postriglo njihove peruti in jim dalo na lastni koži čutiti vse one sladkosti, ki so jih deležni naši koroški Slovinci pod paševanjem koroških Nemecev in nemčurjev. Sprovedba tega izenačenja je nujno potrebna, šele taka sprovedba bo pokazala našim Nemece in nemčurjem, kako dobro jim je v tej blagoslovljeni Jugoslaviji, kjer se vedno najdejo nacijonalni politiki, ki prodajajo za nemške kroglice tudi nacijonalno čast in nacijonalne interese. Šele potem bo mogel naš dragi dr. Stefan Kraft zahajati k našim ministrom ter jih v resnici iskreno prositi za intervencije. Toda ne v sedanjem smislu. Prosi bo moral, naj izposluje Jugoslavija olajšanja našim koroškim Slovincem za ceno, da bodo istih olajšanj deležni potem tudi naši Nemci. Samo tako postopanje bi bilo pravilno, samo tako postopanje bi dvignilo naš ugled tako visoko, da ne bi smatrali Nemci nas in naše zemlje več kot svoje »Gebiet« in da bi opustili svoje bedaste sanje o kulturni misiji nemštva med nami Slovinci. Bog daj, da bi doživeli čimprej jugoslovenske oblasti, ki bodo postopale po tem receptu!

Vesele velikonočne praznike

želita svojim naročnikom in prijateljem

UREDNIŠTVO in UPRAVA
P O H O D A

Jugosloven, Jugoslovan, Jugoslaven...

Matora gospoda, ki se tako nenadjarjeno bavi z novinarstvom v tedniku »Slovenija« in menda zato vse druge liste zmerjata z besedo žurnalja, sta v zadnji številki izjavila, da sta ponosna na svoje slovenoborstvo. Toda z njunim slovenoborstvom je stvar taka, da sta se spomnila svojega slovenstva šele sedaj, ko le temu ne preti nikakšna nevarnost. Dokler je bil na Jesenicah napis Assling, sta to mirno prenašala, dokler je bilo Novo mesto še Rudolfswert, tudi še nista imela povoda, da povzdigneta svoj glas, dasi sta bila še razmeroma mlada. Ko pa je odbila ura Asslingu in Rudolfswertu in se je na njih mestu pojavil cirilski napis, sta v tem začutila rdečo ruto in sta se ogorčeno postavila v prve vrste slovenoborcev. Čudež vseh čudežev: Ko je slovenstvo krvavo potrebovalo branilcev, izdajatelj »Slovenije« — nesposobnim izdajateljem pravi Prešeren izdajavci —, nismo nikoli videli na braniku slovenstva. Danes, ko ni prav nikakšne nevarnosti, pa noč in dan bijeta plat zvona, toda ne za Slovence ob Soči in Dravi, marveč za one, ki jim Jugoslavija jamči nemoten narodni razvoj.

In s kakšnim učenjaškim aparatom zastopata gospoda svojo zapoznelo tezo! Šel je nekoč eden izmed gospodov po Ljubljani, pa se mu je zablesčal z gradu napis: Čuvajte Jugoslavijo! Rad bi se bil matori možakar obregnil ob Jugoslavijo, pa si ni upal, zato se je lotil glagola. Sedel je in ročno napisal člančič, kako je treba paziti na čistočo slovenščine. Tisti napis bi se moral po mnenju mračnega slovenoborca glasiti: Varujte Jugoslavijo! Če pa bi bil učeni stavec pogledal v Pletersnika, bi bil videl, da je tam pod iztočnico »čuvati« cela vrsta besedi in vse so pristno naše. Zato pa ima Pletersnik pod geslom »varovati« tudi precej besedi, toda z opazko, da je to deblo izposojenka iz starovisoke nemščine. »Slovenija« neprestano povečuje Prešerna na svoj topoglavni način, pa se ni spomnila, da se besede iz debla »čuvati« dobe tudi v njegovih poezijah. Seveda: vlačiti Prešerna v svojo jalovo horbo in poznati ga, to sta dve reči, ki se pri »Sloveniji« nikoli ne srečata.

V zadnji številki je neki sotrudnik »Slovenije« iznašel posebno »brihten« argument zoper narodno edinstvo in zoper »jugoslovenarje«, kakor slovenoborci z izbranim okusom imenujejo one ljudi, ki jim je slovenstvo »Slovenije« ne samo smešno, marveč tudi zoperno. Dejal je, da ti preklicani jugoslovenarji sami ne vedo, kaj so, kajti po slovensko so Jugosloveni, po hrvatsko Jugoslaveni, po srbsko pa Jugosloveni. Pravilno je seveda samo Jugosloveni in jugoslovenski, kar moramo gospodom dokazati, da nekoliko razsvetlimo mrak, ki vlada v glavah uredništva »Slovenije«. Sicer pravi Dante, da so na svetu ljudje, ki se jim že pred mrakom stemni v glavi in je ta rečenica kakor nalašč pisana na kožo omenjenima matorima gospodoma, vendar se in bo morda le kaj prijelo.

Poslušajte tedaj: Naše pravadno skupno ime je Sloven, nikakor pa ne Slovan, ali celo Slaven. To bosta našla na Kosovem »Gradivu za zgodovino Slovencev«, če ga bosta čitala s predpisanim zrcem soli. To prvotno ime se je ohranilo v adjektivu pri nas, pri Slovaki, v Dalmaciji — tu seveda v ikavski izreki —, na Kašubskem, v Slavoniji v potujčeni obliki in morda še kje drugod. Torej povsod tam, kjer se iz praslavske brezoblične etnične gmote še ni razvila na temelju političnih dogodkov posebna narodna individualnost. Kjer se je to zgodilo, je izginilo skupno slovansko ime Slovan in na njega mesto je stopilo novo politično-narodno ime: Čeh, Poljak, Rus, Hrvat, Srb, Bolgar, Lužiški Srbi so posebno poglavje.

Kako se vračajo junaki...

Milan Pribičević.
(Konec.)

Drugi so se razburjali zaradi žrtev — Milan pa je nadaljeval svoje delo. Njegovo geslo o sužnosti in junaštvu je sprejela mladina, samo da je dodala še svojo misel:

»Žrtev je dolžnost.«

To je bila Mlada Bosna, ki je rasla od leta 1912. v družbo nevarnih zarotnikov. Avstrija je čutila njeno uničevalno delo. Iz nje je izšel Princip.

Med tem pa je Srbija leta 1912. že opravila prvi del svojega osvobodilnega programa, pri katerem je sodeloval Milan Pribičević s svojimi junaki.

Iz krvi so rasli novi junaki in ko je leta 1914. udarila odločilna ura na slovenski zemlji, ni bilo neznanu ime Milana Pribičevića in njegovo geslo »za sužnja je izdajalstvo edmo junaštvo« — je gnalo nešteto mladih ljudi onstran fronte, da se tam kot zvesti učenci in soborci Milana Pribičevića bore za svobodo svoje domovine.

Leta 1918. je Milan skupno z njimi s solunске fronte prodiral proti Švabom, ki so bežali

Vidita, gospoda, da smo samo Slovenci in Slovaki ohranili svoje praslavensko ime in še to izrazito v adjektivu. To pa zato, ker nismo nikoli bili narodna individualnost v pravem smislu. Bridko je to, gospoda, toda zgodovina ne pozna sentimentalnosti. Res se je narodna individualnost že ustvarjala, toda nekoliko drugače nego pri drugih naših bratih. Oni so posegli v razvoj in si sami začrtali meje, nam pa so z Dunaja in iz Budimpešte odkazali meje, osobito na jugu in vzhodu. Do Sotle in Kolpe, naprej pa ne, pa naj se še tako daleč preko teh posvečenih voda, ki sta tudi našim slovenoborcem nedotakljivi svetinji, čuje naš sladki kaj. Toda o tem bi lahko napisali posebno razpravo, ki pa ne spada neposredno v naš članek.

Adjektiv slovenski (za Slovence in Slovake) je daleko starejši nego so pridevniki češki, poljski, ruski, hrvatski, srbski in bolgarski. Izveden je naravnost iz samostalnika Sloven. Imeni Sloven-ec in Slov-ak sta dobili poznejše sufikse, adjektiv pa je ostal neizpremenjen iz pradavnine. Zato imamo krajevna imena Slovenska Bistrica, Slovenj-gradec, Slovenji Plajberk in sicer iz tistih časov, ko so bili naši pradedje še Slovenci in ne še Slovenci s sufiksom. Upamo, da smo gospodoma nekoliko razredčili mrak, ki ju obdaja glede izrazov: Sloven, Slovan in Slaven. Zato je tudi edino pravilno, da pišemo: Jugosloven in jugoslovenski, saj se tudi Češkoslovaška v češčini in slovaščini ne imenuje Češkoslovaška, marveč Češkoslovenska.

Vidita, gospoda, da se tedaj edino mi Jugosloveni nazivamo prav. Za vaju bo seveda zopet bridko, da je ravno srbska oblika edino pravilna, toda pomoči ni. Treba se bo udati. Napol sta se že, kajti vajina psovka »jugoslovenar«, ki močno diši po Dunaju in Gradcu, ima samo pejorativno končnico, v osnovi pa je dobra. Tako butci nadevajo imena, pa ne vedo, da so tako mimogrede skoro zadeli v črno. Na svoj vzdevek pa naj bo »Slovenija« le ponosna, ker je popolnoma v skladu z nje jalovim prizadevanjem. Bori se za slovenstvo tam, kjer mu ne preti niti najmanjša nevarnost. To se pravi: Kratkovidni, dasi z naočni-

Glasiło srbske Narodne Odbrane

V Mariboru pred kratkim rojeni tednik »tednik za vsa javna vprašanja« si je nadel ime »Neodvisnost« ter je že pri prvih znakih svojega neboljnjega življenja kazal nagone svojih očetov. Teh ni takoj priznal, ker pa je bilo treba rešiti vprašanje alimentacije, je razkril tudi zadnjo kopreno s tajne svojega porekla in nastopil javno kot rejnec mačehovščine. In ker je sedaj pomlad, trpi precejšnje muke, pa si išče žrtev. Ni čudno, če se je spravil tudi na »Pohod«, ki je po njegovem mišljenju »dravobansko glasiło srbske Narodne Odbrane«.

Hvala lepa za ta poklon, hvala lepa pa tudi za javno priznanje duševne revščine, ki jo je posvedočila »Neodvisnost« s tem svojim člankom. Na te budalosti ne bomo odgovarjali. Če je živel slovenski rod do konca leta 1936., čeprav še ni imel »Neodvisnosti«, potem bo prenesel tudi še to »Neodvisnost« in mu ne bo treba opuščati niti svojega jezika, niti svoje kulture, niti zahteve po posebnem upoštevanju v celokupnem državnem življenju, torej tudi v narodni skupščini in v osrednji vladi. Kajti za te poslednje zahteve gre v prvi vrsti, radi teh zahtev in radi slin, ki se cede gotovim gospodom okoli »Samostojnosti« po foteljih v Narodni skupščini in osrednji vladi, je »Neodvisnost« sploh nastala.

premagani in uničeni. In kakor stari grški junaki, ki so se po padcu Troje vračali domov ter zopet prijeli za pluge in se lotili poljedelstva, tako je tudi ta junak svojega časa zapustil orožje, ko je izpolnil svoj dolžnost, in se posvetil kmetijskemu delu. Kupil si je posestvo na Kosovem polju in postal kmet, ki je opravil sam vsa kmečka dela. V njegovih sobah so baje vsele samo tri slike: Napoleon, Tolstoj in Dante: vojak — kmet — mislec. — Kristja, apostol ljubezni in miru — in pesnik. Ravno Dantejeva slika je pričala, kako visoko je bil po svojih kulturnih zahtevah nad onimi, ki so včasih v imenu kulture zasmehovali njega in njegovo domovino.

Tako je Milan Pribičević gospodaril na Kosovem polju, meneč, da zdaj, ko so vojaki in junaki opravili svoje delo, pridejo na vrsto državniki, politiki in narodni gospodarji, da vodijo državo. Pa so prišli, a ne pravi.

Namesto zunanjih so vzrastli notranji sovražniki. Tudi proti njim se je treba boriti.

Da je Milan Pribičević ostal v avstrijski armadi, bi bil najbrže napravil karijero kakor n. pr. Borojevič pl. Brlog, da je ostal po vojni v srbski armadi ali — še boljše v politiki, bi bil dosegel gotovo — zase — visoko stopnjo in razne časti, če ne celo nagrade, a on je zapustil avstrijsko karijero, da je služil domovini, in zapustil je celo vojaški stan, da služi domovini kot dober kmet: z mirom in delom. Zato

ki opremljeni gospodje butajo z oblegovanim ovnom v vrata, odprta na stečaj, pa se čudijo, da jih ne morejo vломiti. Le nadaljujte svoj smešen posel. Tudi to je značilno in priča o zdravem razvoju, ko se najdejo ljudje, ki z besom in fanatizmom pljujejo v lastno skledo. Tako je bilo na Laškem in na Nemškem, ko so se zedinjali. Pa jih danes, pljuvačev, ni več, tudi našim so odločeni kratki dnevi. Kajti jasno je, da ne more obveljati beseda omenjenih fanatikov, da naj jih je tudi 90 %, kakor to pretirava »Slovenija«. Zdrava dinamika življenja tega ne prenese dolgo. Slovenoborci so že pod kolesi.

Ponovno pa poudarjamo: Nismo za postopno likvidacijo slovenstva, marveč za takojšnjo, ako je slovenstvo samo ona idlotska spaka, ki se nam reži iz stolpcev »Slovenije«.

Časopisne spake

Velecenjeni gospod urednik!

Sto let po prvi izdaji Kollarjeve knjige o slovanski literarni vzajemnosti in petdeset let po smrti Frana Levstika, ki je učil Slovence pravilne slovenščine, mora slovenski čitatelj n. pr. v članku ob stoletnici Puškinove smrti še vedno čitati take spake, kakor da so se konji ustavili »blizu vasice Novaje dezevnje« in da so se le malo pomudili pri »Čornaji Rječki«. To so tako gorostasne spake, da je človeka sram, da jih čita v slovenskem listu l. 1937., ko vendar slovanski jeziki nam niso tako tuji kot pred sto leti in imamo dovolj pripomočkov, da se glede pisanja lastnih imen lahko poučimo, ako tega poglavja še ne obvladamo. Res pa je, da je to zelo važno poglavje, ker kaže našo slovansko zrelost pred svetom in bi ne smel nihče javno pisati, kdor tega poglavja ne obvlada. Povdarjam še enkrat: To niso napake, ki se pojavljajo vsled naglice pri časopisju in so zato razumljive in odpustljive, ne, to so spake, ki nanje naletimo vsak dan v vsem našem dnevnem časopisju in nas kažejo v tako grozni germanski luči, da

Kar pa se tiče »srbske Narodne Odbrane«, moramo »Neodvisnosti« samo častitati na njenem velikem poznavanju naše nacionalne zgodovine. Čeprav ni naš list niti last niti glasiło Narodne Odbrane, smo vendar pripravili prva preskrbeti gospodom pri »Neodvisnosti« in sedanja pravila Narodne Odbrane. To samo zato, da bodo ti gospodje enkrat videli, kaj je resničen nacionalizem, kaj je resnično zastopstvo velike nacionalne ideje in misije, ki se ne ustavlja pred pragom domače hiše, marveč gleda po širni domovini in upošteva vse njene sestavne dele in interese. Narodna Odbrana ni bila nikdar srbska. Nastala je v času aneksije Bosne in Hercegovine ne da brani Srbijo, marveč da zanese jugoslovensko misel med vse dele jugoslovenskega naroda in jih napravi sposobne za končno borbo, ki je morala priti, pa je tudi prišla in bila po ogromni zaslugi Narodne Odbrane končana na tako sijajen način, da smo dobili resnično neodvisnost v lastni državi tudi mi Slovenci. Če pa se želi »Neodvisnost« poučiti še kaj bližje o Narodni Odbrani, pa se naj obrne na svojega zaščitnika gosp. dr. Kukovca, ki je bil sam dolgo v Srednjem odboru NO v Beogradu in je najbrže še danes član te »srbske« Narodne Odbrane.

se je le malo vmešaval v politiko, toliko, kolikor je moral v obrambi naroda in domovine proti — politikom. Končno se je oglasila bolezen, zvesta spremljevalka vseh, ki so se rešili iz težkih bojev. Prišel je na Golnik, v Slovenijo. Da je ostal tu! A morda prvič, da ni verjel. Šel je iskat zdravja izven domovine in — umrl v tujini. Bilo je v tem nekaj tragičnega. Baje se je še pred smrtjo pogovarjal z nekim francoskim kmetom in delavcem, kot si je zaželel. Škoda, da se to ni zgodilo na naših tleh, da bi bil čul glas osvobodnega slovanskega kmeta in delavca. Saj je vanju veroval že takrat, ko so vsi obupali nad njima, kajti kmeta je zagnil vase klerikalizem, ki je bil nevaren nasprotnik težej one NO, ki je imela v Milanu Pribičeviću svojega prvega organizatorja, delavca pa je vabil mednarodni socializem. A rekel je nam, ki smo zmajevali z glavami: »Pa treba raditi, gospodo, treba i žrtava.«

Takrat ga nismo razumeli. Zdelo se nam je vse delo in vse žrtve zaman. A on je bil za to, da se propaganda začne. Leta 1910. je bilo ustanovljeno »Jutro«, ki žal ni doseglo svojega namena, ker se ni zavedalo svojega visokega poslanstva in je čakalo žrtev samo od one strani.

NO je žrtvovala, kar je mogla, da širi med Slovenci idejo jugoslovenskega osvobodjenja, kajti baš po zaslugi Milana Pribičevića je bila

Dopisujte
v Pohod!

je treba proti temu javno protestirati. Kajti naše dnevno časopisje nas predstavlja dnevno pred našo slovansko javnostjo in je sramota ne le za naš novinarski stan, ki bi moral imeti v sebi najboljše poznavalce slovanskih narodov in jezikov, ampak tudi za ves narod, ki ga taki pisatelji javnih glasil predstavljajo. Če bi namreč kak češki list pisal, da stoji v Ljubljani spomenik Prešerena, bi takoj pomilovalno sodili o znanju slovanščine pri tem listu, kajti če ima Slovan količkaj naravnega jezikovnega čuta, bo prišel na to, da se glasi genitiv Prešerna, ne Prešerena. In kakor mi sodimo o drugih, kaj drugi sodijo o nas. Kaj naj sodi Slovan o slovenskem novinarju, ki vsa krajevna imena na -ok sklanja kot da so madžarska (n. pr. Ružomberok, Ružomberka, nam. Ružomberka. Pa smo čitali še hujše reči n. pr. z Gorkijem, z Lenskim). Da moraš vsak dan čitati o Trockijevih pristaših o potovanju Trockija itd., to spada že k vsakodnevnu mučeništvu, s katerim jugoslovenski (pa ne samo židovski) novinarji mučijo svoje pohlevne čitatelje. Zraven čuješ celo v radiju, da so zaprli Krupskájo in človek. vojnega ministra poštenega Slovana Machnika piše »Slovenec« s — ck: Machnicka, Skratka: zmeda in anarhija je takšna, da tako ne sme iti naprej, če nečemo pasti nazaj daleč pred Levstika. Jaz mislim, da imajo naši novinarji vkljub obilnemu delu, vsaj eno uro časa, da si ogledajo poglavje o slovanskih imenih. Ako ne, naj jih redakcije k temu prisilijo. Če sami ne čutijo potrebe, da delajo čast svojemu stanu, imamo mi pravico zahtevati, da nam ne delajo sramote. Če našim redakcijam ni do tega, naj nastopi JČ Liga v imenu vzajemnosti, ali pa naša slavistika (v imenu jezika), da bo konec tega mrevvarjenja slovanskih imen po naših listih, ki nas žali in sramoti pred svetom.

Značilno je, da se ne oglašijo k temu vprašanju t. zv. zaščitniki slovenščine, ki bi morali najprej napraviti red v svojih časopisih, došlej se, žal, ravno v njihovih listih največ v tem oziru greši. Ali mislijo, da pisanje slovenskih imen ne spada k znanju slovenščine? Pa celo v prvi vrsti, ker oblike kakor: Trockija, Pokornija, Černija itd. dokazujejo, da ne znamo sklanjati slovanskega pridevnika. — Krupskaja se piše z — á samo v l. sklonu, ker tako pišejo Rusi, dasi bi mi lahko pisali le Krupskaja: vsi drugi skloni so brez -ja, torej: Krupsko, Krupski, Krupsko pri Krupski, s Krupsko. Kdor si tega ne more zapomniti, je brez vsakega slovanskega jezikovnega čuta in ne spada v žurnalistiko. Isto tako je nemogoče: blizu vasice Novaje derevnje (prav: blizu vasice Novaja derevnja, enako ne pri Čornaji Rječki, ampak pri Črni Rječki ali Čorni Rječki). Namesto da bi naši novinarji popravljali napake publike, sami v tem največ greše in dajejo naravnost slab zgled. Naši listi pred vojno so bili mnogo bolj čisti in so le redko zagrešili take spake. Zato bi zdaj moral pozvati nekaj poklicni forum (morda uredniki pravopisa!) take neuke žurnaliste, naj nam ne pačijo jezika s takimi spakami.

Poravnajte naročnino!

v sestavu revolucionarne propagande Slovenija prav tako važna, kakor vse druge jugoslovenske pokrajine. Kdor je kdaj govoril z Milanom, je čutil njegovo vero v zmago ideje, ki ni dopuščala nikakih ugovorov. Za malodušnost je imel samo pomilovalen nasmeh. En sam pogled in v očeh si mu čital, kaj je mislil o ljudeh, ki so se neprestano izgovarjali na razmere, na ljudi, na klerikalizem in na razne ovire. »Pa saj vse to je zato na svetu, da premagamo. Treba je novih ljudi. Brez boja ne gre.« In je pogledal okoli in si mislil: »figarji. To niso ljudje, ki bi bili zmogni žrtev. Kaj bi z njimi!«

A ni obupal nad nami. On je že vedel, kaj je žrtev. On je že bil na drugi strani... Vedel je, kaj je prehod, kako je težak. Mi smo bili še na tej strani. Zbirali smo šele pogum. Bali smo se. Še smo se bali! Česa? Javnosti, kazni, sramote...

On pa je vedel: dokler ne premagamo tega strahu v sebi, ne bomo — v strah drugim.

Tako se je posvetil Milan Pribičević od leta 1910. Sloveniji in čakal uspehov. Ko je leta 1912. odhajal v balkansko vojno, da delo vendar ni bilo zaman.

To ga je gotovo veselilo, kajti vselej je tako nekako z radostjo vpraševal: »A kako naši Slovenci?« Ti naši Slovenci so se le počasi izpreobračali — a nazadnje so se, vsaj takrat, ko že ni bilo več — nevarnosti, po letu 1917.

N a š p o k r e t

Obračun z novosadskimi „Narodnimi“ odbranaši

Istega dne, ko je v Beogradu zboroval plenem zastopnikov Narodne Odbrane iz vse države, so se neki pojedinci, ki ne pripadajo Narodni Odbrani, sestali v Novem Sadu in skušali, nekemu v prilog, zmanjšati vtis, ki naj ga izzoveva delo in sklepi plenuma Narodne Odbrane. Po svojem Oblastnem odboru v Novem Sadu o zlorabi Narodne Odbrane obveščeni, je Središnji odbor že dan preje, namreč 13. marca t. l. brzojavno o tej zlonameri opozoril upravne oblasti v Novem Sadu.

Ker pa je bil kljub temu dan tej naročeni roboti nenavadno velik publicitet, je dal Središnji odbor, čeprav si je v svesti, da iz vzrokov, ki leže izven njegove moči, ne more dati onim, ki stoje izza ledij tega grdega posla, zaslužnega odgovora, vendarle tole sporočilo:

Osebe, ki se poslužujejo te nedostojne robe v Novem Sadu, so nehali biti člani Narodne Odbrane tudi formalno že 30. novembra 1935 in to radi izvršenih prestopkov, ki jih je potrdil tudi anketni odbor na čelu s prvim podpredsednikom Središnjega odbora NO in obenem uglednim profesorjem prestolniškega vseučilišča. Sklep o izključitvi, kakor ga je izdal Središnji odbor povsem v smislu pravil, je bil potrjen tudi od plenuma in od kongresa Narodne Odbrane.

Če pa imajo kljub temu te praviloma izključene osebe dejansko tudi še nekakšne legitimacije od drugod o tem, da so člani Narodne Odbrane, je to stvar, ki se Središnjega odbora Narodne Odbrane ne tiče, kakor se nje ne tiče niti njih hvalisanje, da uživajo zaupanje in zaščito gotovih oseb izven Narodne Odbrane.

Ne da bi jih na tem zaupanju in zaščiti zavidalo, se pa vodstvo Narodne Odbrane ponaša z zaupanjem kongresa in plenuma, ki predstavljata domala 800 krajevnih organizacij, delujočih širom vsega državnega področja, a izključenim novosadskim Odbranašem pušča Središnji odbor v miru zadovoljstvo, da se še naprej legitimirajo s potrdili in da nadaljujejo udobno življenje, skriti pod varno streho svojih zaščitnikov. Za rodoljubno javnost Jugoslavije pa po našem prepričanju njihova potrdila in legitimacije ne morejo biti merodajne!

Da bi se te osebe nekemu prisilile in dopadle, se izdajajo, da so iz Narodne Odbrane izključene radi svojega političnega strankarskega prepričanja, kar je seveda neresnica. Vodstvo Narodne Odbrane ima pisane dokumente, ki jih bo v faksimilu objavilo v svojem glasilu. Iz teh dokumentov pa se bo videlo nekaj povsem obratnega. Njihova izključitev je nastala radi poskusa, da vrinejo organizaciji metode, ki niso v skladu s sodasnimi sredstvi Narodne Odbrane bilo to z ozirom na njeno zunanjo dejavnost, bilo glede neobičajne agitacije za osvojitve položajev v Oblastnih in krajevnih odborih NO.

Iz teh pisem se bo poleg ostalega moglo videti tudi to, da so te osebe br. predsednika Trifunovića in člana SO br. Uroša Bjelića obšipavale z izrazi simpatij, zaupanja, pa celo dobrikanja, a to vse dotlej, dokler ona nista odklonila svoje pomoči pri izvedbi njihovih namer: da rednim potom vržejo predsednika Oblastnega odbora NO v Novem Sadu br. dr. Voj. Mladenovića, uglednega pedagoga in javnega delavca in da to mesto zasedejo po eksponentu njihove skupine in politike.

Ko niso uspeli s pismenimi niti ustmenimi posredovanji, kakršna sicer v Narodni Odbrani

niso v običaju, da diskreditirajo predsednika Oblastnega odbora dr. Mladenovića, se je eden od teh, ta, ki je po objavi dnevnega tiska predsedoval nezakonitemu zborovanju, moral tudi pismeno opravičiti br. dr. V. Mladenoviću, priznavši, da je klevetal in je moral to potrditi celo ustmeno pred glavnim tajnikom NO in še nekim upokojenim divizijskim generalom.

Iznajdba teh oseb, da je naš predsednik br. Trifunović »PARTIZAN«, bo vsekakor začudila celokupno javnost, ker ga kot takega nihče v Domovini ne pozna. Nasprotno, njegova nestrankavost je notorna in znana tudi vsem politikom in politikantom. To je tudi razumljivo, saj dokler so te osebe svojo mladost preživljale po strankarskih klubih, je on svojo mladost posvetil Očetnjavi, ki je bila in ostala njegova edina »partija«. Zato bo on tej »partiji« tudi dalje zvesto in junaško služil, kljub vsem izzivam in napadom. V tej službi ga bo, kakor doslej, podpiral tudi drugi »partizan« br. Bjelić, kakor tudi vsi ostali

Izenačenje koledarja pravoslavnih crkva

Pred več leti je bilo na saboru pravoslavnih crkva v Beogradu sklenjeno, da se izenači cerkvene koledarje vzhodno-pravoslavnih crkva s koledarjem zapadnih crkva. Stari julijanski koledar, napravljen za časa Julija Cezarja, je astronomsko manj točen kot takozvani gregorijanski koledar, napravljen za časa papeža Gregorja. Tako je julijanski koledar prav za prav poganski, nekrščanski, oni drugi pa krščanski.

Novi pakt o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo naslučuje razdobje jačjega dela za zблиžanje in ožje sodelovanje obeh bratskih narodov, Jugoslovenov in Bolgarov. Ta pakt je izraz jačjega stremljenja po ustavitvi ozke zajednice, predvsem seveda intelektualne, kulturne in gospodarske med nami in Bolgari.

Ni treba posebej naglašati, da imata ta obadva naroda isti jezik, seveda v narečju, da sta skupnega rodu in da je socialna struktura med obema ista, a prav tako tudi tradicije in miselnost. Jasno je, da gredu Južno-sloveni, skladno z ostalimi velikimi narodi zapadne Evrope, k ustvaritvi zajednice vsaj na kulturnem in gospodarskem polju. Danes moremo celo že reči, da so ta stremljenja za ustvaritev zajednice prešla že v sama sedanja pokoljenja tako Bolgarov, kakor Jugoslovenov, da so prevzela že oba naroda.

Nikakor ne bo majhnega pomena tudi trud, da se izenačijo cerkveni koledarji srbskega in bolgarskega pravoslavja. Državni koledarji so izenačeni še iz časa Velike vojne. To je bil značilen korak k zблиžanju vseh narodov Evrope. Zaostalo se je tedaj le v zadevi izenačenja cerkvenih koledarjev.

V zadnjem času sta bila izenačena tudi rumunski in grški cerkveni koledar s koledarjem evropskih krščanskih crkva. Zaostale so samo cerkve obeh južnoslovenskih pravoslavnih plemen: Bolgarov in Srbov.

Pred več leti se je pri nas zlasti Beograjska trgovska zbornica zavzemala za izenačenje koledarja, češ, da nalagajo izredno važni gospodarski nalogi, da izenačimo v Jugoslaviji pravoslavni koledar z novim krščanskim koledarjem, predvsem bi odpadlo dvojno praz-

člani Središnjega odbora in celotno članstvo Narodne Odbrane.

Ta njihov naskok pa mračno zasenčuje vso današnjico, v kateri more kdorkoliže metati blato tudi na največje svetinje, na izrazite nacionalne delavce in prvobornitelje iz najtežjih dni ustvarjanja te države! Čeprav je bila NO prej in po vojni od raznih nasprotnikov njegove nacionalnega udejstvovanja denuncirana, označuje vendarle najnovejša denunciacija, v kateri te osebe podtikajo njenemu vodstvu izdajanje »anonimnih letakov vašarske vsebine« vrhunec vse drzkosti. V državi, za katere ustvaritev je odslužila zavidno službo, Narodna Odbrana pač nima potrebe, da »anonimno« in »vašarsko« objavlja svoja stališča. Te potrebe nima niti njeno vodstvo, a najmanj njen današnji predsednik, s čigar izrazito borbenim in viteškim duhom in odkritim značajem se način anonimnosti nikakor ne ujema.

No, iz gotovih očitnih okoliščin je nastala v nas utemeljena sumnja, da denuncijanti sami niso daleč od takih gadnih metod. Ali o tem se pač ne homo razgovarjali zunaj sodišča, na sodišču pa bo tem osebam ponudena možnost, da izrečeno kleveto dokažejo.

Med tem, ko po eni strani podtikavajo vodstvu NO »firerstvo« in diktatorske manire, pa taiste osebe obtožujejo vodstvo NO, da trpi na čelu organizacije NO v Novem Sadu ljudi

novanje. Poleg tega se s tem odstrani eno od zunanjih znakov razlikovanja pravoslavnih od katoličanov in protestantov. Stopamo torej k duhovnemu zблиžanju krščanskih crkva.

Smatramo, da so sedaj izpolnjeni pogoji in utrjena pot za močnejše zблиžanje in sodelovanje srbskega, jugoslovenskega pravoslavja z bolgarskim in da ni razloga glede izenačenja koledarja. Važno je pri tem tudi to, da bi se s tem korakom obe južnoslovenski pravoslavni cerkvi izenačili v pogledu koledarja s sestrinskima pravoslavnima crkvama Grkov in Rumunov — sosednjih zavezniki narodov Balkana, s katerima moramo deliti hočeš nočeš isto usodo v sedanosti in bodočnosti.

Ko tako obedve južnoslovenski pravoslavni cerkvi energično pripravljata medsebojno izenačenje svojih koledarjev in izenačenje s pravoslavnimi in drugimi crkvami, vršita zavestno konsolidacijo Balkana ter zблиžanje miselnosti vseh krščanskih crkva.

Zato smatramo, da bodo merodajni krogi obeh južnoslovenskih pravoslavnih crkva, zlasti oba njihova poglavarja, ki sta pokazala toliko navdušenja in truda v svrhu zблиžanja obeh sestrinskih crkva, radi izvedli že omenjeni sklep carigradskega sabora. Končno pa je istočasno pristopanje k skupni akciji za izenačenje južnoslovenskega koledarja od strani obeh crkva z ostalimi pravoslavnimi in drugimi crkvami tudi poskusni kamen za iskrenost občutkov v pogledu zблиžanja obeh pravoslavnih crkva.

Če bi bil pri tem ta novi koledar današnji gregorijanski ali bi bil premenjen po vzorcu Trpkovičevega koledarja, ni toliko važno. Na ta način bi se obe južnoslovenski cerkvi združili z ostalimi pravoslavnimi crkvami Balkana in drugje, kakor tudi z ostalimi krščanskimi crkvami. A to v sedanji dobi nikakor ni malopomembna stvar.

Požrtvovalnim delavcem za duhovno in zunanje zблиžanje vsega južnoslovenskega rodu daje pomoč dobri Bog. Po tej poti bo prišlo tudi do drugih konstruktivnih korakov, potrebnih za ustvaritev jugoslovensko-bolgarske zajednice. (Iz »Narodne odbrane«.)

z »avtonomaškimi« težnjami. Ta nedoslednost kaže na blodnje in nepremišljenosti začetnikov in izvajalcev tega napada, ker kako bi le »bodoči« firerije mirno gledali, da drže važen center v rokah ljudje, ki so nerazpoloženi napram firerski unifikatorski metodi?

Kar se pa tiče osebnosti predstavnika Narodne Odbrane v Novem Sadu, brata dr. Nikole Milutinovića, on dejansko res ni mestni, niti banovinski niti policijski uradnik, kakor je to slučaj z onimi osebami, ali je zato br. dr. Milutinović generalni tajnik Matice Srbske, ne pa njen skromni uradnik! Matica Srbska pa je vsekakor za Narodno Odbrano mnogo merodajnejši forum, kakor pa katerikoli druga skupina ali partija! Pa ko ima br. dr. Milutinović že tako visoko zaupanje in odlikovanje te velike naše nacionalno-kulturne ustanove, ne najde Narodna Odbrana potrebe za napad na njegovo osebo, še manj pa je pripravljena, da o njem misli, kakor mislijo njegovi napadaleci in da mu odjemlje svoje zaupanje. Razven tega pa govorijo tudi direktna opažanja vodstva NO samo v prilog osebnosti, ki stoji danes na čelu naših odborov v Novem Sadu.

Grožnje s komisarstvom ne bodo odvrnile predsednika NO br. Trifunovića s črte, po kateri vodi Narodno Odbrano že polnih pet let; on je namreč to črto že v svoji rani mladosti začrtal s svojo krvjo in ta črta odgovarja po soglasnem mišljenju celokupnega članstva NO, potrjenem dozdej že po večkrat, popolnoma temeljni zamisli ustanoviteljev Narodne Odbrane in njenih sodasnih nalog. Še manj pa bodo te pretnje uplašile Narodno Odbrano kot celoto. Teh pretenj smo čuli dovolj tudi že prej. No, po vsaki taki pretnji se je še pojačal dobro znani uporni stav Narodne Odbrane. Tako bo tudi v tem novosadskem slučaju: kajti Narodna Odbrana je odločena, pa naj se zgodi kar hoče, da vztraja v delu in okrepitvi našega državnega in narodnega edinstva in da to ideologijo za vsako ceno širi in brani. Če pa taka Narodna Odbrana komu ni všeč, v kar pa nečemo verovati, so pa za njeno odstranitev iz terena nacionalne delavnosti potrebna mnogi učinkovitejša sredstva, kot pa jih predstavljajo prazne pretnje.

(Iz »Narodne Odbrane«)

Delo plenuma Narodne Odbrane

Dne 14. III. t. l. je bil v Beogradu plenarni sestanek delegatov Oblastnih odborov Narodne Odbrane iz vse države in vseh članov Plenuma, izvoljenih na zadnjem kongresu. Od vseh 32 Oblastnih odborov je bilo zastopanih na plenumu 27, trije so se opravičili pismeno radi prevelike oddaljenosti in drugih zadržkov.

Po zaslisanju poročil Središnjega odbora in delegatov posameznih oblastnih odborov je obravnaval plenum vsa vprašanja, za katera se NO interesira, in je donesel zelo važne sklepe.

Tudi pri tej priliki so dokazale soglasne ugotovitve Plenuma v najvažnejših nacionalnih vprašanjih enotnost misli celokupne NO, zlasti pa njeno odločnost, da deluje vztrajno in za vsako ceno na učvrščenju narodnega in državnega edinstva, da propoveduje in širi jugoslovensko misel in da nadaljuje v socialno-gospodarskem oziru svoje delovanje v svrhu pomoči gospodarsko slabšim slojem.

Plenum je izpopolnil tri izpraznjena mesta v Središnjem odboru ter izvolil za člane Središnjega odbora: br. Milana Božiča, protojereja, predsednika Oblastnega odbora NO v Sarajevu, uglednega nacionalnega delavca in narodnega poslanca; Velimirja Jojića, gimnazijskega direktorja v p., predsednika Oblastnega odbora NO v Peči in narodnega poslanca ter Djordja Pupića, advokata v Beogradu.

Mi zelo radi govorimo o nekem svojem junstvu. Ako se hočemo prav spoznati, je treba, da se pogledamo od one strani, od koder nas je gledal in spoznal ta veliki zarotnik, ki je čakal naš pogum, da postanemo iz sužnjevc borci za svobodo.

Da, ta odpadnik avstrijske armade, ta veliki izdajalec nas je dobro poznal. Odušičal nam je naše slabosti, dasi si jih ni vedno tako opravičeval kakor mi. Vedel je, da smo okuženi od švabstva in da šele prvič doživljamo veliko krizo: ali bomo premagali sebe in svojo lažikulturo, da bomo zmogli iztrgati se iz nemške sužnosti. Kajti sužnost smo mi do tedaj videli le pod turškim jarmom — doma pa ne. Že to spoznanje, da smo z vsem, kar smo in kar imamo, sužnji tujece — že to je bilo mnogo. Od tod je moral vesti prvi korak do sklepa: ven v svobodo! Toda kam?

Vse to je preživljal Milan sam s seboj in z nami. Drugi niso tako spoznali švabskega okolja — zato je razumel našo — slabost, bojazan... Ne vemo, ali je napisal kaj spominov iz teh časov. A zanimivo bi bilo čuti njegovo mnenje.

Tako se je Milan Pribičević mrtev vračal iz tujine. Naravno je bilo, da ga bo pot vodila preko slovenske zemlje. In kaj bi bilo naravneje, kakor da se mu bo ta narod, ki je zanj

toliko storil — poklonil! Saj je bil prvi tvorec revolucionarnega programa, v katerem je bila zapopadna tudi Slovenija.

Toda Milan Pribičević ni v življenju iskal priznanja in časti — saj so ga n. pr. Slovenci komaj po imenu poznali (izginil je v imenu drugih Pribičevićev).

In vendar: po smrti bi mu bili lahko izkazali svoje priznanje. A Milan morda ni bil član JRZ, dasi se je zelo in pametno zavzemal za sporazum. (Imel je povsod mnogo prijateljev zaradi svoje nesebičnosti, ki je najbolj pričala o njegovi poštenosti in nepristranosti!) In Bog ve, kakšni razlogi so bili, da je potoval neopažen preko tiste Slovenije, ki ji je tako želel svobode. Ne bi bilo težko obvestiti s postaje Jeseničane, da je krsta dospela na kolodvor. Jeseničani se bile gotovo rade poklonile junaku, ki se je vrnil počivat v domovino po tolikih borbah.

Še lažje bi bili z Jesenic obvestili Ljubljano. Tako pa so na kolodvoru baje le neradi dajali informacije, kakor da to nikogar nič ne briga. Končno se je ob 6. zvečer v soboto zvedelo, da je vagon s krsto na ljubljanskem kolodvoru. Časa dovolj, da bi bila nacionalna Ljubljana izkazala čast mrtvemu junaku. Naši dobrovoljci so imeli prav ta večer svoj sestanek in bi se bili radi poklonili pred krsto z malo komemoracijo — saj so vendar vsi njegovi otroci in dediči. A pri nas je tako, da mi-

šli ta ali oni urad o sebi, da je samo urad kakor za avstrijskih časov, in da ga nacionalne stvari ne zanimajo. V pravi državi mora biti vse in vedno v službi domovine.

Tako se ni moglo zvedeti in storiti ničesar. Med tem pa je vagon s krsto stal na tovornih tirih precej daleč zunaj kolodvora. Ali bi bilo res stalo toliko truda in dela, če bi se bil vagon pripeljal bliže h kolodvoru na tir, kjer bi imela javnost dostop, ne da bi se s tem motil promet!?

Ob pol 12. je odpotoval Milan Pribičević iz Ljubljane, ne da bi ga bili pozdravili oni, ki so ga ljubili.

Tako bi bil moral potovati za avstrijskih časov! Danes pa! V tej Jugoslaviji, ki jo je gradil! Morda ni bilo »naredjenj«! Ali pa je bilo? ... Ne gre nam za to, kdo je temu kriv. Ali se je to zgodilo po višji želji? (Saj je tudi članstvo pri NO, ki jo je on ustanavljal, danes na višjih mestih nezaželjeno in ne priporočljivo!)

Da bi na višjih mestih ne vedeli, kdo je bil Milan Pribičević, je težko verjetno. Ali pa je baš vsled tega, ker tako dobro vedo, kdo je to bil, morala odpasti vsaka komemoracija, ki bi tudi našemu narodu malo oživila spomin!

Dejstvo je, da je krsta s truplom Milana Pribičevića, katerega ime in delo je tako ozko združeno s osvobojenjem Slovencev, stala pet

ur na tiru ljubljanskega kolodvora v soboto zvečer od 6. do 11. in da se mu ona Ljubljana, ki se zaveda, od kod izhaja naše osvobojenje, ni mogla pokloniti.

Kakor vedno, je tudi zdaj ostal daleč od nas, dasi je bil vedno med nami.

Potoval je skozi Slovenijo v Beograd počivat. Počivat v tej strašni zmedi, ki polni njegovo domovino, da utruja že vse, ki si žele dela in napredka.

In tega je žele on prav tako, kakor je svoj čas želel boja in svobode.

Naše misli so bile pri njem. Obujali smo spomine.

Kakšen lep velik človek! Kakšen junak! Drugod bi po vseh šolah brali njegov življenjepis, peli slavospeve, pri nas komaj vemo, da je bil. O, naš nejunaki čas! Drugod bi ga spremljali na vsej poti od ene meje do druge — pri nas potuje neznan, neviden. Tako domovina časti svoje junake.

In ti Slovenija, da, baš ti, ki te je tako ljubila, si molčala, ko se je vračal na počitek eden prvih klicarjev tvoje svobode, ki te je nerazdružno opletel v krog jugoslovenskih meja. Kje bi bila, da ni bilo njega in njegovih? In kje bi bili vsi oni, ki niso smatrali za potrebno in truda vredno, da se na tvojih tleh počasti njegov spomin!?

Ali bomo kmalu zopet v letu 1910., ko ti je poslal svoje prve pozdrave? I. B.

Plenum je donesel nadalje važne sklepe glede notranjega delovanja NO in je soglasno zaprosil predsednika organizacije, da naj uporabi od kongresa mu dana pooblastila in pristopi k reorganizaciji onih odborov, kojih delovanje ni zadovoljivo.

Streliški pokret

Streliško okrožje Ljubljana

Občni zbor ljubljanskega streškega okrožja bo v nedeljo 11. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v stekleni verandi kolodvorske restavracije v Ljubljani.

Uprava.

Streška družina Ljubljana

Občni zbor ljubljanske streške družine bo v petek 9. aprila t. l. ob pol 19. uri v vrtnem salonu restavracije pri Levu na Gosposvetki cesti.

Po izvršenem občnem zboru bo istotam ključek letošnjega sobnega streljanja z malokaliberskimi puškami, združeno z nagradnim tekmovanjem.

Vabimo brate strelce k polnoštevilni udeležbi.

Uprava.

Misli naših bratov

Tristo naših bratov in sester iz Julijske Benetije nas je prišlo obiskat za par dni, tristo naših bratov in sester od onstran meje je preživelo par kratkih trenutkov med nami, ki dihamo svobodno zrak v svobodni domovini. Lepo so bili sprejeti, lepi so bili vtisi, ki so jih odnesli s seboj, le nekaj jim ni bilo prav, le nečesa niso razumeli.

»Kaj mislijo Hrvatje, kaj mislijo vaši slovenski separatisti, ali se jim blede!« Kolikokrat ste slišali ta vzklik iz ust bratov in sester, ki znajo vse drugače ceniti svobodo, ki jo imamo mi, ki je pa nimajo oni. »Edinstvo ali trojstvo, narod ali pleme, kaj nas to briga, pošljite doli k nam svoje separatiste in mačkovec, pa vam jih bomo kmalu vrnil kot prepričane unitariste!« — tako so nam govorili bratje od onstran meje, ki smejo čitati tam preko samo liste a la Slovenec, Obzor in so prišli k nam na obisk v prepričanju, da smo Slovenci tudi v svoji lastni državi preganjani. Pa so se gibali svobodno po slovenski Ljubljani kot tretji jugoslovenski prestolici, slišali samo slovensko besedo in slovensko pesem ter se vrnil nazaj v svoje domove z žalostno zavestjo, da njih svobodni bratje ne znajo ceniti svoje svobode, da je velik del izmed njih še vedno v okovih svoje suženjske prošlosti in išče še vedno strahov, ki jih ni...

sporazumno Jugoslavijo, to je vprašanje, ki zahteva mnogo časa in se ne da rešiti niti potom obrazec niti potom zapisnikov. Vprašanje uživanja Srbov, Hrvatov in Slovencev, to je psihološko in moralno vprašanje, za čegar rešitev je treba desetletij. Jugoslovenski nacionalizem je iskren in odločen pobornik najširših hanovinskih samouprav, on lahko gre v sprovajanju samoupravnega sistema banovin do skrajnih mej, ki jih dopuščata narodno in državno edinstvo. Sporazum na separatističnem temelju pa bi predstavljal samo neko premirje. V takem sporazumu bi obstajala večna dinamika razdvajanja in neprestana borba proti nadoblasti in za nadoblast...

Sporazum je mogoče na podlagi današnje ustave, ker ni res, da bi bila ta ustava centralistična in tudi ni res, da bi bil unitarizem isto kot centralizem. Nesreča je le v tem, da ustava, ki nudi možnost najširše banovinske samouprave, ni provedena. In v tem leže grehi onih ljudi, kojih dolžnost je bila sprovesti šestojanuarsko politiko...

Iz proračunske debate v senatu.

Senator Jovo Banjanin je v svojem govoru omenil, da ne misli na vse ministre, kadar govori o vladi, marveč samo na one, ki tvorijo vlado. Ugotovil je torej, da tvori vsakokratno vlado le nekaj ministrov, dočim stoje ostali dejansko izven vlade in so le nekaki titularni ministri.

Nič novega. Ranjki Stjepan Radić je bil svoj čas minister, ko ni bil več, je javno izjavil: »Bio sam kod vlasti, pa nisam bio nikad na vlasti.« Enake ugotovitve smo čuli tudi že iz ust nekaterih bivših slovenskih ministrov. Ali velja to tudi za danes?

Čuvajmo Jugoslavijo!

Vsa naša javnost in vsi naši politiki ter vsi naši dosednji ministri so zahtevali preklic določbe, da se mora denar naših otrok in varovancev nalagati samo pri Državni hipote-

karni banki. Vlada tej zahtevi ni ugodila, marveč je nasprotno sklenila, da se mora v bodoče tudi denar slovenskih bratovskih skladnic nalagati izključno v isto Državno hipotekarno banko.

In tako dalje...

Konkordat ne valja

Pogodba med državo gosp. Adolfa Hitlerja in državo Vatikan, sklenjena leta 1933., se menda s strani Nemčije slabo izpolnjuje. Kakor po vseh preveč lepih konkordatih, se je tudi v tem slučaju izcimila ostrina, pri »Slovencu« bi rekli, kulturna borba. Nemčija, kjer seveda ni nikake Sokolske organizacije, a kjer gotovo tudi za »Katholische Jugend« že davno ni več prostora, menda v pogledu vzgoje mladine, svobode prepričanja in veroizpovedi ni napravila tega, da bi organom katoliške cerkve dovoljevala vpliv na vzgojo mladine in ni poskrbela, da ne bi omejevala svobodne veroizpovedi. Potemtakem je v sporu, ki ga seveda nihče ne razsoja, razumljivo, da trdi Vatikan, da ni on kriv, če pride do preloma diplomatskih (!) odnosov med sv. Stolico in Berlinom. Berlin pa trdi, da ni on kriv, če mora z ozirom na gotove višje ozire biti prisiljen, da razveljavi konkordat, napravljen med njim in Vatikanom. Adolf Hitler se je menda trudil dokazati svojo dobro voljo, da spoštuje pravice katoliške cerkve, s cerkvene strani pa menda to korektno nemško stališče ni našlo nobenega razumevanja. Odgovorni in vodilni cerkveni dostojanstveniki niso samo v Nemčiji pokazali neprijeteljsko zadržanje napram Tretjemu Rajhu, ko so podpirali vsako akcijo, ki je bila naperjena proti nacionalnemu socializmu, nego so ti dostojanstveniki dali tudi protinemškimi krogi in inozemstvu podatkov za inozemsko lažljivo kampanjo proti Nemčiji. Inozemstvo je baš radi tega skoro vedno preje vedelo za vsebino pridig in pastirskih listov nemških škofov kot nemška javnost.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Politični pregled

Iz govora senatorja Jova Banjanina

(Odlomki)

cev kot ozemlje prijateljskega naroda, ne pa kot ozemlje poražene sovražne države. Da ni bilo jugoslovenske misli, bi bili doživeli Hrvat v letu 1918, največjo in najbrž nepopravljivo katastrofo, ker bi bili razdeljeni med Italijo, Srbijo in Madžarsko. Samo jugoslovenska misel in na njej osnovana jugoslovenska država je mogla preprečiti okupacijo, ki so jo hoteli izvršiti Italijani na podlagi Londonskega pakta. To so resnice iz najusodnejših dni naše nacionalne zgodovine, teh resnic se ne da spraviti s sveta z nobenimi sredstvi...

Dr. Maček ni za sporazum.

Pokret dr. Mačka je prava fašistična organizacija, v kateri je vse usmerjeno v isto smer od šolske dece v šolskih klopeh pa do najvišjih vrhov. Dr. Maček ima danes svojo organizirano vojsko, ki onemogoči vsakemu kretanju na področju dr. Mačka. Radi tega to, kar je sprodedel dr. Maček, ni nobena demokratska organizacija. On tudi ne pripravlja ozračja za sporazumevanje. Pri njem se sploh ne opazi volje za realno politiko sporazuma. Danes obstojita dve nacionalni politiki: politika jugoslovenskega nacionalnega unitarizma in politika sporazuma, sporazuma med tremi narodi, tremi zgodovinskimi političnimi individualitetami. Jaz smatram, da je mogoča samo unitaristična politika, samo na tej osnovi je mogoče rešiti pravilno hrvatsko vprašanje, samo za tak sporazum je mesto v jugoslovenskem parlamentu. Hrvatsko vprašanje obstoja, vsako reševanje hrvatskega vprašanja na temelju separatizma pa znači uničevanje celine in sile. Sporazum o hrvatskem vprašanju ni nič drugega kot sporazum o ureditvi države. Takega sporazuma se ne da doseči s konfederacijami ali federacijami, pa tudi ne s samoupravami. Kajti v tem primeru bi bili v posameznih državah pomešani Srbi in Hrvatje. Če se niso mogli sporazumeti v Jugoslaviji, kako bi se mogli sporazumeti v teh manjših državah!

Potom samouprav bi se moralo prepričati ljudi, da se ne krati niti eni pokrajini to, kar ji je potrebno za svobodno razvoj. Vprašanje uživanja Srbov in Hrvatov v eno državo, vprašanje, kako bodo vodili Srbi in Hrvatje

Zaščita

Le dobro poslušaj, tovariš državljani, kaj ti pravim. Zaščita, to ni nova iznajdba, to je stara stvar, kot greh je stara, pravim. Ko je dobri Bog videl, da sta Adam in Eva ugriznila v jabolko spoznanja, ju je preklel. Zakaj, bratce, preklel? I, no, da bi zaščitil raj pred sličnimi dogodki. In takrat je nastala zaščita. Ni to nič novega, kakor si ti buržujski nergač to predstavljaš.

No, pa je zaščita koristna in potrebna stvar. Pri sosedu, na primer Kolodji Nikolajeviču, so imeli majhnega kučka. Droben cuček, ali hud. Kdorkoli se mu je približal, vsakega je obljajal, če ga ni celo ugriznil. Pa smo se sosedje dogovorili in rekli, da hočemo zaščite. Prišel je tovariš komisar in pregledal slučaj. Ničesar drugega ni rekel, kakor, da bo stvar preštudiral. Potem je odšel. Začudo, kuček niti renčal ni pri pregledu. Ko pa smo komisarja obišli v komisarijatu, se je namrdnil rekoč: »Buržuji ste, pozna se vam: malomeščanska vzgoja starega režima vam je v kosteh in krvi. Se pač še niste preorientirali v mo-

D O P I S I

Izpred sodišča

Dne 10. t. m. se je moral zagovarjati pred kazenskim sodiščem v Novem mestu vpokojeni poštar Wuchse Ernest, po rodu Kočevar iz Koprivnika pri Kočevju, kateri kljub temu, da je jugoslovenski vpokojenec, ne more preboleti avstrijske propasti, radi žaljenja in zaničevanja naše jugoslovenske vlade in oblasti, nadalje vladajočega režima kakor tudi ministra g. dr. Korošca. Obojen je bil na 1 mesec strogega zopora pogojno za 2 leti, poleg tega pa mora plačati vse nastale stroške.

Ob tej priliki bodi pripomnjeno, da smo temu gospodu, ki uživa le milostno jugoslovensko penzijo, že mnogokrat spregledali njegovo kričanje in zabavljanje proti državi ali njevim simbolom, pomnite, da je našega potrpljenja konec.

Hrastnik

Po volitvah v Bratovsko skladnico je tukajšnje rudarsko delavstvo v nedeljo 14. marca izvedlo še volitve obratnih zaupnikov. K tem si je »Delavska politika« privoščila njeje vrstne komentare, v katerih na znan način bije po vsem onem delavstvu, ki ni marksistično usmerjeno. Pri vsem tem pa je dotični dopisnik spregledal nesrečo v lastni hiši. Vsa zadeva čika mnogo na kukavičje gnezdo. Gospodje sodrugi okoli marksistične strokovne organizacije so namreč šele po volitvah videli, kaj se je izleglo iz kukavičjih jajc. Značilno je, da predsednik tiste strokovne organizacije ni bil izvoljen, čeravno so se glasovnice izpolnjevale po željah organizacije, pa po tujih rokah.

Takozvani levičarji so pri teh volitvah odnesli zmago in bodo torej zastopali delavstvo v bodočih letih. Zadnja leta je rudarsko delavstvo mnogo trpelo. Neuspehi so se vrstili eden za drugim. Kaj bodo prinesla bodoča leta, bomo videli. Videli bomo tudi, v kolikor bodo izvoljeni zaupniki kos svojim nalogam in kaj bodo dosegli za delavstvo, ko ga bodo v raznih primerih zastopali pri delodajalcu in oblastih. Mnogo delavstva, ki ni v vrstah marksistov, od marksistov ne pričakuje, ker so se že v preteklosti izkazali v prvi vrsti kot nestrpni stranakrji, nikakor pa ne kot nevtralni zastopniki vsega delavstva.

dernem smislu! Ni čuda, če vas nalaja, prav ima, če tako sodrgo malomeščanskega tudi okole. Preselili vas bomo, pa bo!« No, tovariš državljani, kaj praviš k temu? Ali je prav, da z nami tako postopajo? Ali smo zato zvesti državljani, da še zaščite nimamo? Pa smo si dejali: če noče komisar, bo pa višji komisar. In tako smo šli dalje. Težka pot, ti pravim. Ali šli smo. Sprejel nas je sam »višji«, lepo je tam stal, veš je bil reven, na mizi linir, svinčnik, zares smo ga pri liniranju zmotili. Vidi se, sem dejal, red je pri tem človeku. Vse tako naravnost. Pa smo mu tudi takole naravnost, brez vsakega olepšanja povedali: v Taintam da imajo cučka, da laja in grize in sploh, nižji komisar, da je tako in tako, in on, višji komisar, naj nas zaščiti. Pa višji komisar ni niti govoril, le pozvonil je in ko je prišel sluga, mu je naročil, naj ga zaščiti pred temi vsiljivimi malomeščani. Pred nami namreč! No, pa nam je pregnal željo po zaščiti v zaščito. In ti še praviš, tovariš državljani, da je tako prav?

Sicer pa zaščito drugih, važnejših stvari, to imamo. Poglej: zaščitili so nam dolgove. Kak-

šen fičfirič je mislil, da bo delal dolgove in jih plačal. Jaz pa te vprašam — kaj bi bilo, če bi vsi plačevali dolgove, ki jih delajo? Ne bi bilo ne sodišč ne advokatov. In zato so rekli: Dajmo jih zaščiti. Ti robaka buržujska duša misliš seveda na zaščito advokatov! Kaj še! Zaščitili so dolgove, pa basta. Kdor je napravil dolg, ta naj ga plačuje, so dejali. Ali ne precej in ne prepočas! Ravno prav. Kdo bi sicer kaj zaslužil. In tako so zaščitili dolgove. Kajti novih je pričelo že primanjkovati, odkar so za 7% zvišali uradnikom plače. Rea ne bi bilo prav, če bi ta lepa navada izginila.

So pa te dolgove tako nerodno zaščitili, da so godrnjali upniki in dolžniki. Vidiš, tovariš državljani, godrnjali so. Ali je to prav? Jaz pravim, da ni. In tako tudi je. Kajti so zaščitili še državo proti godrnjanju in sedaj se živi lepo. Dolgovo ne dela nihče več, ker so zaščiteni, in tudi nihče več ne godrnja. Če se hočeš pritožiti, se vsakdo zaščiti pred pritožbo. In kaj še hočeš lepšega? Ali ni vse to tako popolno? Nu da, tovariš državljani, že, le še nekaj manjka, da bi zaščitili — zaščito!

PO NAŠI ZEMLJI

Verujem, da je gospodarska neodvisnost vsakemu narodu eden najpomembnejših pogojev za njegovo politično neodvisnost in svobodo; — Zato bom nasprotoval navalu tujcev, kakor tudi onim, ki to omogočajo, a s svojo osebno pridnostjo in varčevanjem hočem doprinesti k okrepljeni naši lastni gospodarski moči.

„Verujem“ Narodne Odbrane, točka 4.

Ali je SK. Planina privesek Sokolstva?

7. marca je SK Planina priredil v Unionu v Ljubljani telovadno akademijo, na kateri so pokazali vrhunske in vratolomne vaje ter sodobno smer telovadbe predvsem gospodje, ki so bili svoj čas vodilni telovadci Orla.

Predsednik kluba je g. Ivo Kermavner, znani orlovski organizator. V slavnostnem govoru, ki sta ga poslušala tudi notranji minister g. dr. Anton Korošec in ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen, je g. Kermavner izjavil tudi tole: »Ni naš namen vzgajati rekorderje, ampak hočemo pridobiti vse narode in slehernega človeka za telesne vaje, rekorderji pa se bodo iz širokih športnih množic sami pojavili, ne da bi jih bilo treba zato posebej vzgajati in negovati.

Največjo pažnjo posvečamo seveda gimnastici (!), ki je in mora biti podlaga za vsako športno udejstvovanje in na katero polaga tudi zakon o obvezni telesni vzgoji naroda največjo važnost! Naš klub gleda tudi na etično vzgojo svojega članstva. Zavedamo se namreč, da bo le harmonija telesa in duha usposobila našo mladino za javno življenje in napravila iz nje državljane, kakršnih naša domovina potrebuje.

V zadnjih par tednih so se podobne akademije izvajale tudi ponekod v podeželju. Prirejajo jih fantovski odseki Prosvetnega društva.

Kolikor vemo, še vedno obstaja samo zakon, ki dovoljuje le Sokolu izvajanje telesne vzgoje. Poskus SK Planine, oziroma g. Kermavnerja in tovarišev, da se z zakonom zabranjenega posla lotijo v svojih klubih, nakazuje posebnost sedanje dobe. Ker se z iste strani v »Slovenca« forsira toliko člankov in predlogov za ustanovitev »Visoke šole za telesno kulturo«, računamo, da so sedanji forsirani telovadni nastopi SK Planine in različnih fantovskih odsekov samo zato tu, da se njim poveri v tej Visoki šoli vodstvo telesne vzgoje za vso državo, zlasti pa za Dravsko banovino. S tem bi se moglo lepo omrežiti zlasti Sokola, ki je bil na telovadnem polju vedno uspešnejši od Orla in bi bil brez športnega kluba Planine gotovo edini konkurent za izvedbo organizacije Visoke šole za telesno vzgojo.

Kakor vidimo, g. Kermavner noče imeti rekorderjev, nego želi preplaviti narod s svojo telovadno organizacijo. Vsakdo vidi, kaj gospoda Kermavnerja boli, vsi pa tudi, da temu gospodu prav za prav ni do dobre telovadbe in do telesne vzgoje kot take, nego samo do sprodatve organizacije v najširše plasti naroda. Morda se zopet bližajo polaganju novega netiva v naše ožje domače prilike, kar pa seveda v teh časih ni nikak paradoks, kljub firmi, ki so jo postavili politični prijatelji gosp. Kermavnerja in ki se že skoro dve leti glasi: »V pomirjenje ljudstva«. Žal je to samo pobožna želja, ki je niti oblastniki nočejo izvesti.

Na podlagi govorov, ki so bili na teh akademijah izrečeni, pa je izven vsakega dvoma, da bi bil SK Planina privesek Sokola. On je le obsek k lepi zlati uri, ki pa se sveti samo dotlej, dokler se ura ne ustavi. Upamo, da bo skoraj tudi tej uri petelin v tretje zapel.

144 milijonov denarne kazni

Grob Bombelles ima v Petrijancu pri Varaždinu tvornico žganja, v kateri bi morala iti vsa tekočina preko posebne cevi, na kateri je montirana kontrolna naprava. Po izkazu te naprave se odreja trošarina in davki. V dokaz, da korupcija res ne sedi samo v Beogradu, pa so pri tvornici grofa Bombellesa napravili še tudi cevko, ki nima poteka skozi kontrolno mero. Tu natočeno žganje je »slobodno trošarino i poreza«. Gospod upravništvovnice, Kristek, pa je doživel nesrečo, da so se te mahinacije razkrile in je imel še drugo nesrečo, da je bil v tej zvezi kaznovan s dvema milijonoma kazni, imel pa je še tretjo nesrečo, da je višja instanca prenizko globo zvišala na 144 milijonov dinarjev. Če jih gospod Kristek ne bo mogel plačati, mu jih mora pomagati plačevati sam grof g. Josip Bombelles. Če pa se kani gospod pritožiti na državni svet, mora priložiti kolektivni s 1.400.000 Din!

»Hrvatski Dnevnik«, ki o tem poroča, zaključuje: »Kako se bo zadeva razvijala, še ne moremo vedeti, ker ta obsodba še ni znana v Varaždinu, vsekakor pa bo tu odmevala kot senzacija.«

Če pomislimo, da je bilo v dragi hrvatski deželi svoj čas že več senzacij, na primer kerestinski in našiški proces, čestitamo gospodu grofu Bombellesu, ker se bo tudi on lepo izmuznil, če bo znal z denarjem potrkati na prava vrata.

Da ne bo pomot

Pod naslovom »Razvezano snopje« prinaša »Slovenec« razne zgodovinske drobtine, ki skušajo poveljevat slovensko ime včasih tudi na račun zgodovinske resnice. Tako smo zadnjič čitali sledeče vrste pod naslovom:

Kranjski poslanci.

»V 16. stoletju, v dobi habsburškega cesarja Ferdinanda I., so Turki zlasti pustili po slovenskih deželah, Ferdinand I. bi se bil rad pogodil s sultanom in je večkrat poslal v Carigrad svoje poslance. Značilno je, da je pošiljal Ferdinand v Carigrad in na Rusko najrajši kranjske in jugoslovanske može kot poslance. Na Turškem in v Moskvi bi trdih nemških poslancev ne bili razumeli, razumeli pa so slovensko in hrvaško govoreče poslance. Zdi se, da je občevala cesarska diplomacija s turškim dvorom samo v slovenskem in srbohrvaškem jeziku in da je sultan smatral cesarja za slovenskega vladarja. Poslanca Ivan Haboranski in Ziga Višnjegorski (1526) sta prinesla iz Carigrada odgovor, da je napovedal sultan vojno Ferdinandu, kralju slovenskemu...«

Ker Habsburžani nikoli niso imeli v svojem naslovu imena »kralj slovenski« (dasi so imeli zelo dolg naslov), ni mogel sultan »kralju slovenskemu« vojne napovedati. Res je n. pr., da si je Ziga Herberstein in še morda kdo pomagal pri diplomatskih poslih v Rusiji ali v Carigradu z znanjem slovensčine — ker so v Moskvi govorili rusko, v Carigradu pa srbsko. A tista »slovensčina« je morala biti taka jugoslovanska, na katero je »Slovenec« zelo hud. Tisti »kranjski poslanci« tujeji oziroma naši nemški plemiči. Slovenskega imena v današnjem pomenu takrat še ni bilo. Saj smo se komaj leta 1848. zavedli, da smo Slovenci. Slovensko oziroma slovensko je v takratnem jeziku diplomatov, med katerimi je bilo največ Dubrovčanov, pomenilo — jugoslovansko oziroma slovensko.

SKOZI KOČEVSKO

Boljše bi bilo, če ...

bi kočevski Nemci poučevali svoj narod na gospodarskem polju, nego ga utapljali v megleni sferi germanske propagande

V kočevskem koledarju omenja znani pisec šolsko vprašanje v Koprivniku, kjer pravi, da je to poglavje zase in o čemur bi bilo mnogo za poročati. Mnenja je, da imajo edino starši pravico voditi vzgojo otroka ter imajo tudi pravico zahtevati, da se ta njihova volja upošteva, kakor tudi, da mora učitelj vzgajati deco po duhu staršev.

Predno pridemo do drugih tudi perečih točk, prosimo pisca, da nam ob priliki pojasni, zakaj se teh načel ni vpoštevalo že prej v dobi Schulvereina in Südmarke, to je še pred vojno in žali bože tudi še do nedavnega potom kočevskih učiteljskih moči.

Morda se ne motimo, ako trdimo, da je bil sam pisec te kočevske kronike zelo mero-dajna osebnost na šolskem polju in ko bi se ravnal po duhu teh črk, katere je sedaj zapisal v obrambo krivicam, ki se sedaj godijo Malneričem, Rožičem, Vrtačičem, Mihičem, Kobetičem, Medicem, Semičem, Pogorelcem itd. itd., katere je odtujila šulferajnska šola našemu narodu, ne bi bilo sedaj jadikovanja. Pa naravno, računali niste, da boste morali vračati ukradeno blago in prepričani bodite, da homo zahtevali vse ono, kar ni pristno arijskega. Toraj bi morali poznati načelo, da naj se vzgaja mladina le »im Geiste der Elteren« že pred 20 in več leti in prihranjeno bi vam bilo razočaranje.

Javnosti v Koprivniku, pa tudi v Kočevju, je dobro znano, da je takratni šolski upravitelj g. Kontler vabil k sestankom učiteljskega zbora vedno tudi veroučitelja g. Schauerja, katerega poznamo kot vztrajnega voditelja Kočevcev. A čudno, gospod, ki se že toliko časa bori za nemško šolo, se je odzval tem večkratnim vabilom samo enkrat in še takrat je rabil samo smešno besedico »protestiram«, ni pa omenil, zakaj, ne s čim, ne proti komu. Tu vam je bila dana prilika za izmenjavo misli v prid kočevskemu narodu na šolskem polju, nikakor pa ne v prošnjah s falzificiranimi podpisi, kakor je to ugotovila sama oblast. Pa ne samo to, tudi javnih sej šolskega odbora se bojite ob navzočnosti javnosti. Kaj žalostni pojavi so taki značaji, ki se bojijo solučne svetlobe, temveč bi hoteli ribariti le v kalnem in zahrbtno, zato je pa nesmiselno, ako mislite, da vam bo dosega vaših ciljev sedaj lažja, ko ni Kontlerja. Uverjeni bodite, da se deluje vseeno naprej in to po duhu nje-

Naš koledar in letopis

Poslušali smo l. t. m. oddajo ljubljanske radio-postaje, ko sta pratikar in letopisec podajala nekaj pregled za mesec marec. Tak pregled bi mogel prav lepo služiti tudi naši nacionalni vzgoji, a naša radio-postaja takega namena očitno nima. Med raznimi slovenskimi imeni in važnimi dogodki, katerih spomin se obhaja v mesecu marcu, smo čuli poleg slovenskih imen le dvoje svetovnih, in sicer Michel-angela, ker je zidal sv. Petra cerkev, in Goetheja, ker je to največji nemški pesnik. To je za vodstvo naše radio-postaje značilno. Kakor da v vsem mesecu marcu ni v vsej jugoslovanski zgodovini ne enega dogodka in ne enega imena, ki bi bil vreden omembe. Ako se gospodje že omejujejo samo na slovensko zgodovino, potem ne spada zraven ne Michel-angelo ne Goethe, ker nimata s slovenstvom nič skupnega, če pa prekoračite slovenski krog, potem mislimo, da imajo jugoslovanski veliki moške in zgodovinski dogodki za nas in naše radio-poslušalce vsaj toliko vrednosti in pomena kot Michel-angelo in Goethe. In teh ni malo. Opazili smo, da je pratikar več dni

izpustil, ker se mu menda ni zdelo vredno, aii pa ni utegnil — iskati zgodovinskih dogodkov in oseb. Naša zgodovina je vseh bogata in je le znak ozkoslovenske miselnosti, če ignoriramo vse, kar je onstran Kolpe in Sotle. Da ima gospod letopisec dovolj časa iskati važne dogodke in imena, se je pokazalo pri Miklošiču. Tu namreč letopisec ni navedel velikih Miklošičevih del in zaslug, ampak je izbral samo oni citat, s katerim je Miklošič zavrnil Matijo Majerja in Dav. Trstenjaka, ki sta v svojem narodnem navdušenju zagrešila samo to, da sta skušala spoznati staro slovansko zgodovino in sta se ukvarjala z vprašanjem, kako bi se mogli Slovani čimbolj med seboj razumeti, kar ju je dovedlo do raznih napačnih jezikovnih teorij. Oba častiljiva moža, Majer in Trstenjak, pa sta kljub tem zmotam toliko storila za svoj narod, da bo njih spomin velik, ko o današnjih samoslovencih niti sledu ne bo več. Zelo značilno je, za kaj se zlorablja naš radio. Omalovaževanje dela in spomina naših velikih mož zaradi časovnih zmot — sicer vemo, kam pes tace moli! — je samo dokaz nizkotnosti nizkih duš, ki niso bile nikoli zmogljive višjih idej.

D r o b t i n e

Hribar — Koce

Kakor da sta se res iskala, sta se našla v istem objemu Koce in Hribar! To jih bo Sokolstvo veselo!

Čuvajmo Jugoslavijo!

Španjolski „Slovenec“ v zadregi

Najbolj informiran list Dravske banovine je sicer »Slovenec«. Če on kljub temu zadnje dni ne omenja rdečih zmag, odgovarja to le sledečemu njegovemu načelu: Vsi drugi listi že itak pišejo o velikih zmagah Madrida nad Italijani. Katoliški »Slovenec« smatra, da bi postal tudi on brezverski list, če bi te vesti prišel prepisavati iz brezverskega »Jutra«. »Slovenec« se bo tudi v bodoče držal le Fran-ka, da bo tudi v tem podoben Rimu in bo pač majčkene zmagice generala Franke napihoval čez celo stran, da bo dovolj poveljal svojega ljubljenca.

Strašne borbe v Španiji

»Naša krila« prinašajo v zadnji številki članek gosp. Tadija Sondermayerja o avijonskih bitkah. Zanimiva so poročila o tem, kako se danes vodi borba v Španiji:

»Ogorčenost zračnih bitk v Španiji pada tudi nam avijatičarjem v oči. Vsak dan se vrstijo spopadi in pri vsakem jih povprečno ena desetina propade. Tako velik odstotek izgub bi mogli pojasniti s tem, da so zračne operacije omejene na poznane določene točke fronte, tako da je srečanje s sovražnikom vedno neizogibno. Razen tega se izvajajo bombarderske akcije tako na eni kot na drugi strani samo podnevi, da ne bi po nepotrebnem oškodovali onih delov mesta, ki nimajo posebnega pomena za potek operacij. Končno pa obstoja ravnotežje letalskih sil, ki vidi svojo rešitev le v bitki v zraku in od tu izhajajo oni veliki napor na obeh straneh, da se pride do bitke in da bitka odloči.

Ker se zračne operacije vrše nad samo bojno črto, je potek borbe spremljan tudi od gledalcev na zemlji z največjo pažnjo. Vsak letalec je prepričan, da ga čaka težka kazen, če ne izvrši do kraja odrejene dolžnosti.

Tak način bojevanja nima nič skupnega s tem, ki smo ga mi doživeli in kakor si ga mi predstavljamo. V kakšni meri se sprovaja ta brutalen pritisk, najbolje dokazujejo drastični primeri uporabe tankov. V Španiji so v rabi tanki, ki nimajo možnosti, da se gibljejo nazaj. Ko posadka v te tanke vstopi, sama sploh ne more iziti. Vrata se odpirajo samo z zunanjo strani.

Ko so zaznali za tovrstno ureditev tanka, so neprijatelji uvedli napram njim borbeno taktiko, ki se sestaja enostavno v tem, da se posamezen vojak prikrade tanku za hrbet, odpre vrata, vrže steklenico bencina z vžgano krpo v tank in ponovno zaloputne vrata.

Marijina družba in Frankove borbe

V »Bogoljubu« je bilo javljeno, da je tudi Frankova hči stopila v Marijino družbo. Od tega se pričakuje posebnega blagoslova iz nebes za Frankove čete. Ta teden pa je ta blagoslov nenadno izostal. Hudomušni jeziki pripominjajo, da radi tega, ker Mussolini in Hitler ništa vsakega svojega vojaka vpisala v Marijino družbo. Šele ko bo ta reorganizacija izvedena, pojdemo naprej — na Madrid.

Deževno vreme

Franko glasom »Slovenca« ne more naprej radi deževnega vremena. Hvala Bogu, da imata naša skupščina in senat dobro streho, sicer bi morda tudi proračun obtičal v blatu.

Brez takse

Za proračun so glasovali tudi dr. Ploj, dr. Gregorin in Janez Hribar. To jim je bilo olajšano, ker za prenos simpatij iz enega tabora v drug ni treba plačati nobenih taks, kot sicer pri dedščinah.

Senator Hribar zna cirilico

Skoraj dve leti po »osvobojenju«, se pojavlja v senatu prvoborec za slovenski jezik v osebi senatorja Hribarja. Saj smo vedeli, da se težjega in potrebnejšega posla g. senator ne bo poprijel. Le škoda, da nismo njega postavili za direktorja železnice v Ljubljani. Bi vsaj tu imeli slovenske okrožnice, čeprav bi plačevali voznino s srbskim denarjem! Aleluja!

Otroške vozičke, dvokolesa, šivalne stroje
Vam nudi najceneje

„Tribuna“ F. BATJEL,
Ljubljana, Karlovska cesta 4

Tušek Stanko, Maribor:

Pitanja

Pod izrazom pitanja razumemo neko vprašanje, ki obstoja in ki ga mora nekdo rešiti. Pitanja so lahko različna, te ali one narave, tako da postane pri vsakem pitanju več ali manj zainteresiran posameznik, kakor tudi celokupna javnost. Vsakega, ki živi nekemu cilju, se drže razna pitanja in če je tu po sredi splošnost, odnosno država, se ta pitanja odvijajo v večjem obsegu.

Če hočemo biti malce hudomušni, si moramo v očigled raznih potrebnih in nepotrebnih pitanj zavedo ogledati z vseh strani tako, da dobimo čim popolnejšo sliko raznih pitanj, katere vozijo danes že tudi v samokolnicah. Kako to mislim, bom povedal v poteku svojega članka.

Pri nas Slovencih pitamo razne domače živali, od katerih hočemo imeti neke posebne koristi. Kakor vidimo, je tukaj po sredi nekako koristoljubje, ki je več ali manj ukoreninjeno pri posamezniku. S tem pa temu pitanju ne bi pripisovali tolike važnosti, če se ne bi iz koristoljubja z raznimi frazami in političnimi šlagerji pitalo ljudstvo, odnosno narod! Tukaj nam analiza pitanja pokazuje, da ni zlo, če pitaš žival, zlo je, če pitaš brata, svojega sodržavljanca. V tem smo si vsi edini in kdor danes zahaja v družbo, čita časopisje različnih barv ter se tudi tu in tam spusti v kako debato, vidi, da naš narod sliči babilonskemu stolpu, zgrajenemu iz samih neresenih pitanj. Vsak se tako neznamenit političen čevkača pita narod, se mu hlina, in na koncu koncev mu servira svojo modrost v kakem novem pitanju. Kakor hudournik se žene krdelo raznih sanjačev, narodnih bratov in vsiljivcev, Srb, Hrvat in Slovenec si molijo pod nos vsak svoje pitanje.

Vsak se tako velik optimist mora ob pogledu na to kopico raznih pitanj izgubiti vero v kak preokret na boljše. Mi nacijonalisti gledamo s kaj mešanimi občutki v bodočnost, ker je jasno, da narod, ki se ga pita z raznimi namišljenimi vprašanji, ni v stanu mišliti realno na svoje poslanstvo tako glede notranje ureditve, kakor tudi glede prestiža, ki ga mora imeti v zunanosti. Nam nacijonalistom ni vseeno, kako misli o nas tujec. Največ pa nam je ležeče na tem, da v notranjosti naše države prenehajo razna pitanja in če so tukaj, naj se jih nujno reši, da bo zavela enakopravnost za vse in da bo državno in narodno edinstvo realizirano do popolnosti.

Če se že v Jugoslaviji navdušujemo za razna pitanja, nam mora biti tudi pridržana pravica, da enkrat točno zvedemo, za kaj gre in kaj se namerava s temi eksperimenti? Do danes vemo samo toliko, da raznim političnim tribunom mole iz žepa razna pitanja in da razna partijska glasila polnijo svoje stolpce z neko preklarsko naslodo o zadevi, ki še ni rešena in jo je brezpogojno rešiti. Z zadevo raznih pitanj se peča vse, staro in mlado. Imamo parlamentarno in izvenparlamentarno operacijo, imamo Seljačko demokratsko koalicio, Zbor, Jugoslav. Narodno stranko, vladno stranko, med temi ribarijo tudi marksisti. Vsi ti ženejo vik in krik, češ, mi smo poklicani reševati to, kar se rešuje že dve desetletji. Vsak rešuje po svoje, iz enega pitanja se rodi drugo. Najvažnejše med temi se jim zdi Hrvatsko pitanje, potem sledi Slovensko, Vojvodinsko, Srbsko in nedavno se je izrazil neki Črnogorec, da tudi oni imajo pravo na pitanje, odnosno pravo nekoga pitati. Pita se

v nedogled in nekega dne se zna zgoditi, da bodo ta pitanja, ki jih ni nihče v stanu rešiti (ker se na to tudi resno ne misli), prešla preč naših granic ter dovedla do resnejših oblik v pogledu pitanja naše samostojnosti.

Kakor sem že prej omenil, je tkzv. Hrvatsko pitanje predmet največje pažnje. Vsak političen človek si že lasti pravico, da pri tem pitanju meša godljo svoje politične modrosti. Programi vseh mogočih političnih formacij ne bi bili popolni, če ne bi bili kronani s Hrvatskim pitanjem, ki postaja s tem že nekak monopol vseh živih in mrtvih. Vsi godrnjači za kavarniškim zidom, vsi verni obiskovalci vinskih lukenj, vsi ljubitelji senzacij in pristaši vsiljivih političnih prerokov kar tekmujejo, kdo ima več, kdo manj pravice, da rešuje to pitanje. Vsi oni, ki so že davno izgubili oblast nad samim seboj, vsi oni, ki so jim politični programi zastarali in pri neuki masi več ne vlečejo in vsi oni, ki jim je politična zgararja postala že profesionalna, vsem tem je Hrvatsko pitanje dobrodošlo, je za nje mastna kost, ki jo z veliko naslodo glodajo. Za našo državo ne obstajajo ne nacijonalna, ne socijalna in ne gospodarska pitanja, za njo obstoja le to pitanje. In če kdo danes misli drugače, je že v naprej izobčen iz kroga političnih jezdecev in ožigosan kot centralist, Orjunc, pofove, torej kot človek, ki se na razna pitanja ne razume.

Sedaj pa nastane pitanje, kako in v kaki meri naj bi to Hrvatsko pitanje izgledalo, odnosno, kaj naj pod tem pitanjem razumemo. Jaz za svojo osebo si še danes, kljub večletnemu študiju, nisem na jasnem, kaj se lahko razume pod tem Hrvatskim pitanjem in kaj se prav za prav hoče. Udajam se misel-

Književnost

A. Vojinova: Pisani kamni

Založba „Evalit“

Ljubljana, 1937. V zadnjih letih je razgibala naše zanimanje nova ruska literatura, ki je plod pegazorije — nadzgradbe »boljševskega socijalnega reda«. Literatura, če je vse, kar je tiskano, že posvečeno s tem nazivom. Začela se je pojavljati v prevodu revolucionarnih pesmi in se je preko prisiljeno duhovitih »satiričnih« podlistkov Zoščenske in komilitonov zavlekla v roman.

In tak roman, ki ga je spisalo zasanjeno »revolucionarno« pero in je še lahko nižjih kvalitet kot zmazki Henricha Memna, je našemu književnemu trgu naklonila založba »Evalit«. Ne vemo, ali so to »buržujski« predsodki zakrknjenega malomeščana, kot bi mi zabrusil kak junak tega »romana«, ali pa notranji odpor proti te vrste politični propagandi, da v tem delu ne najdem ničesar, kar bi bilo vredno prevoda v slovenščino. Temu je nedvomno kriv tudi slab sam, stalno se ponavljajoče fraze, nekaj pa neštete tiskovne pogreške, ki jih vsaj v knjigah ne bi smelo biti.

Smisel, vsebina dela? Visoka pesem socialističnemu družabnemu redu, kot so ga poznali v SSSR še pred novo ustavo. Obsodba

nosti, da si v tem pogledu niso na jasnem niti oni, ki že leta in leta mamijo Hrvatski narod ter ga pitajo s svojo politično brozgo. Po vsej verjetnosti je najbrže stvarnost taka, kot je to povedal neki v zadnjem »Pohodu« omenjeni odlični nacijonalni politik, da hrvatsko vprašanje ne obstoja, obstoja pa vprašanje čaršije, slabe uprave in korupcije. Kar pa je glavno, obstoja pitanje raznih korit, poslanskih, senatorskih itd. Ni več menda pameti državljanov, ki bodo navsezadnje morali spregledati. Samoobsebi umevno bo to spregledanje neprijetno, osobito za one, ki se hote ali nehote še niso sprijaznili z mislijo, da obstoja samo eno vprašanje, in to je samo jugoslovensko. In tedaj se bo nehalo ono romanje na Kupinac, nehala se bo vsa politična praksa raznih vprašanj.

Življenje jugoslovenskega naroda gre dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom svoje pot. Vse nacijonalne, socijalne in gospodarske prilike, slabe in dobre, se nudijo narodu v bodočnosti, kakor je to bilo v preteklosti. Kolo časa se vrti in narod, ki obdeluje svojo jugoslovensko zemljo, služi vojsko, plačuje davke, se rodi, živi in umira. Po svoji skromnosti, po svojih duševnih in moralnih kvalitetah, po svoji zdravi razsodnosti ne zahteva naš dobri jugoslovenski narod ničesar nemogočega, za kar bi se mu očitalo, da je preobjesten in nepreračunljiv.

Tak je narod jugoslovenski, tak je vsak Srb, Hrvat in Slovenec! Za ta narod je prvo in zadnje poglavito pitanje mir in spokojnost. Kako lepo, kako prijetno zvenita ti dve besedici, pa vendar sta po krivdi raznih političnih zajedalcev našemu jugoslovenskemu narodu tako tuji. In narod, ki je doprinesel toliko žrtv za svoje osvobodjenje, se z upravičenostjo vprašuje, zakaj vse žrtve, zakaj ona strahotna trpljenja, zakaj vsa beda in ponižanje, če pa danes ni onega, po čemer smo hrepneli, ni miru, ni pokoja med brati, ki

so združeni v svobodni jugoslovenski državi. — Marsikaj bi lahko tukaj zapisal, vem pa že v naprej, da bi to ne zagledalo belega dne. Gotovo je pa le, da moramo v naši jugoslovenski državi enkrat za vselej nehati s temi ali onimi vprašanji. Prvič radi tega, ker zadeva naši državljan samo škoduje. Pri nas je vsem državljanom zagotovljen svoboden razvoj in nikogar ni, ki bi nam te pravice kratil. Vsa politična reklama, vse jamranje raznih velikohrvatov in velikosrbov ter samoslovencev o nekih namišljenih krivicah, bo doživelo svoj priroden in žalosten krah. Vsi politični tribuni, vsi mešetarji raznih pitanj naj si zapomnijo sledeče: država, zgrajena na kosteh svojih najboljših sinov, ne bo dopuščala, da so njeni državljan izpostavljeni večnim političnim frazom poedinih političnih mešetarjev. Vsakršno zavajanje narodnih mas z nekako avtonomijo, federacijo in temu slično, bo naletelo na odločen odpor in ta odpor se ne bo izvajal v kakih opominih, resolucijah itd. Brez vsakega nadaljnega preklarstva, brez vsakega ozira na desno in levo, moram javno povedati, da državno in narodno edinstvo ni predmet za razne eksperimente. Kdor misli drugače, je norec ali pa specializirani lopov največjega kova. Misel na neke korekture v pogledu državnega in narodnega edinstva je bedasta in jako tvegana za vsakega!

Državno in narodno edinstvo se mora izvesti do konca. Hrvatsko, Slovensko, Vojvodinsko, Bosansko itd. ne eksistira, eksistira pa pitanje miru in spokojstva med sprtimi brati Srbi, Hrvati in Slovenci. Vsi, sto- in stotisoči jugoslovenski nacijonalisti kličejo vsem in vsakomur, da se bo to državno in narodno edinstvo izvedlo brez sodelovanja raznih političnih zagrizencev. Čisto polagoma, brez bolečin, brez nepoklicanih posredovalcev, se bodo troimeni bratje zliili v eno, v en jugoslovenski narod, v eno misel in v eno čustvujoče bratsko srce. Vsi slovenoborci, velikohrvati in velikosrbi, vsi federalisti in avtonomisti si dobro zapomnite, da bo vsako zavajanje našega jugoslovenskega naroda z gori navedenimi šlagerji še v bodoče, vrnjeno z obrestmi, kajti zgodovina nas uči, da je vsako dejanje, ki je bilo škodljivo za konsolidacijo tega ali onega naroda, bilo drago plačano.

Da zaključim! Nacijonalisti na okup, konec je političnih manevrov, konec lajanja v luno. Umetno ustvarjana pitanja naj romajo v koš in namesto teh se naj realizira vprašanje naše skupnosti in zlitja v poštene in ponosne Jugoslovane. V tej veri moramo živeti in vsaka politična partija, ki bo zastopala to stališče, nam je dobrodošla. Pitanje jugoslovenske skupnosti, socijalne pravičnosti in gospodovalne složnosti, je zadeva nujnosti kot nam to veleva um, volja in dobro jugoslovensko srce.

Berlin v vlogi Slovencev v Jugoslaviji

»Berliner Börsen-Zeitung«, ki ima dobre zveze z zunanjim ministrstvom tretjega rajha, obravnava v eni zadnjih številčk notranje prilike v naši državi. O nas Slovencih piše:

»Slovenec je delila od Srbov posebna miselnost, vendar je nastalo v Sloveniji prepričanje o potrebi resničnega jugoslovenskega mišljenja in delovanja. V Beogradu se je čutila vedno bolj potreba, da se pride do stvarnega in trajnega sporazuma z Dravsko banovino, zaključno fazo tega razvoja je predstavljala poziv slovenskega voditelja dr. Korošca v Stojadinovićevo vladno. Slovenija je dobila v praksi široko avtonomijo. Na mehki uzdi Beograda je dana Dravski banovini vsaka možnost, da se razvije v zdravo in konstruktivno pokrajino, čeprav se ne sme pozabiti na tribut, katerega mora plačevati beograjski centrali na gospodarskem področju. Po mnenju Beograda bi mogel služiti primer Slovenije kot vzorec za nadaljnje odnose z Zagrebom. Treba je bilo skozi dvajset let mnogo opreznosti, modrosti in uvidevnosti na obeh straneh, da se je rešilo takozvano slovensko vprašanje. Za mnogo težje hrvatsko vprašanje bo treba še več potrpljenja.«

Pa piše »Slovenec«, da slovensko vprašanje še ni rešeno! Ker so zveze Berlina z Beogradom prav dobro znane ter jih čuti celo naša akademska mladina, kadar sklepa udanostne adrese na naslov predsednika dr. Beneša, bo ta informacija dobro informiranega berlinskega lista gotovo točna. Za plačilo gospodarskega tributa — mehke uzde!

Grobovi tulijo ...

V dneh 23. do 27. marca 1917 je bilo ustreljenih v Rogojevcu v Šumadiji 30 Šumadijcev, med njima dva dečka in eno dekle. Okupacijska oblast jih je obsodila na smrt, ker so eni imeli orožje, drugi pa so odgovarjali za nje kot talci.

Med obsojenci je bil tudi učitelj Glišić Dragutin iz Kragujevca. Ko mu je bila prečitana smrtna obsodba in so ga vojaki odpeljali na kraj streljanja, je zaklical svojim sodnikom: »Ubijajte, toda zapomnite si, ta narod mora postati svoboden!«

Med njegovimi sodniki se je nahajal tudi neki beg iz Bosne, ki je postal pozneje minister v svobodni Jugoslaviji ...

V znak hvaležnosti je postavila Šumadija za 20 letnico njih mučeniške smrti tem žrtvam tik ob kraju, kjer so bile ustreljene, spominsko cerkvice, v njenih temeljih se nahajajo kosti teh žrtv.

V istem času, ko so padle te žrtve, je ležal pesnik M. Vojnović v neki zagrebški bolnici ter je v teh dneh napisal v svoj dnevnik: »Eto, pripovedujejo mi o razkošju žen v Zagrebu. Pač vojni časi! Neka gospa, lepa in mlada, žena navadnega stotnika, je prišla v trgovino z dragulji ter kupila in plačala 15 tisoč kron za niz biserov ... Draguljar V. je že dvakrat razprodal vso svojo zalogo! Od kod! Koliko so morali mož te žene in vsi drugi pokrasti in poropati po Srbiji!«

REMEC CO.

KAMNIK

Stoli - Parketi - Opreme

Stoli - Parketi - Opreme